

ROMAFƆ

Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Ʋtɔ Romafɔ

¹ Mɔ, Paulo, wɛ ni Yesu Kristo eto uyifoyifo, nya mini nwɛ bɔtsyɛse ku Onanto dɪlɛkɛ nkɛ mbɛ wɛ Ditiki Sɛɛ letsyaa, mɔ ni nwɛ lɛwɔni kukue komfo nɛ. ² Onanto eto Ditiki Sɛɛ nɛ ɔtɛyi wɛ bɛnyɛlɛkɛtidi ba ɹlɛkɛ ɹtsyɛ nkɛ wuulɛkɛ ote kawunsiɛ fe kase bɔwɔni bɔkpe lɛ Awɔnisa Kenke eto Kukue ɛsuɛ. ³ Katɛyiketsye kamfo ɛtsyi lɛ Onanto eto Ubi wɛ ni Bonamute Yesu Kristo ɛsuɛ. Bɔle wɛ fe kawunsiɛ kamfo eto utidi wɛ ni Oka David eto kafo eto ubi. ⁴ Nya ɛye lɛ Lɛwɔnɔ Kenke ɛsuɛ, Onanto ɛlɛkɛ wɛ ɔtɛ betidi lɛ wɛ ɛsuɛale ɛsuɛ nkɛ wɛ ni wɛ ubi wɛ ɔtakasɛ utsyiko ɔkɔmɛ. ⁵ Nya ɛye lɛ Kristo ɛsuɛ, Onanto ɛnyɛ bo kaminsɛ nya ɹfi bo ɹyifo wɛ batɔnkpe itɛ Kristo bɛ lɛ butɛ kawunsiɛ eto betidi lɛ bafɔ wɛ banɔ lɛ beyifo wɛ lelabi. ⁶ Nya mimba nkpe lɛ Roma tsya, eyifo betidi ba Onanto lɛkpadi nkɛ bibɛ befiani Yesu Kristo eto bale.

⁷ Nyamfo eso minlɛ kukue komfo bɔwɔni kɛtɛ mi mba kenke nkpe lɛ Roma nya Onanto laala mi, nya ɔkpadi mi nkɛ, bibɛ befiani wɛ bale nɛ.

Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonɛ ku diyuɛ lɛ disiɛko mi.

Paulo Ɔla Nkɛ Lɛ Ubɛ Unyɛ Mɛ.

⁸ Ditutɛɛ, nyɛ lɛ Yesu Kristo ɛsuɛ nɛ mɔ Onanto ani bɔsɔ lɛ mi disi, itsyise kawunsiɛ eto betidi kenke ɹnɔ kase bɛfo Onanto bɛnɔ.

⁹ Onanto wə eto keyifo meeyifo ku kafo faa, nwə eto Ditiki Sɛɛ nə maabe letsya itsyi lə wə ubi əsuə, wə ni futsyə luuləkə ote nkə maanta mi əsuə kulefe lə nɛ ola boto nɛ. ¹⁰ Nya lefe saa nə minɛ ola botoo, maale Onanto lekpa kpa minkə lə iyifo wə lelabei, lə nyə kusu lə mbə nyə mi lə lefe nəmfo əsuə.

¹¹ Iyifo mɔ lelabei kekleke bə lə mbə nnyə mi lə nwunsəko mi lə ləwɔnɔ əsuə bə lə binyə əsuəale.

¹² Lesa nə minɛ bɔtɛyi mfo ni bənkə lə bokpe bo əsuə nkəale lə lefe nəmfo kemiə, lə mi bofokanɔ lə bokpe mɛ nkəale, lə mintsya lə nkpe mi nkəale.

¹³ Mɔ bayimi, nla miə bete biənkə iyifo mɔ ketsyue lə lefe kpə əsuə bə lə mbə mi ɔflo, fɛɛ yəntə mɛ kusu nko. Iyifo mɔ lelabei bənkə nwunsəko betidi lə bafo Kristo banɔ lə mi nti fe kase mɔnyifo lə betidi ba lenni Yudafo bamba nti.

¹⁴ Nko eto keyifo kamfo eyifo lesa nə ele bə nyifo ntə utidi saa, Grikifo ku mba lenni Grikifo, ku betidi ba nyi ekue ku mba lenyi ekue tsya. ¹⁵ Lə nyamfo eso maabɛɛ kekleke bə mbə ntɛyi mi mba nkpe lə Roma tsya Ditiki Sɛɛ nəmfo.

Ɛsuəale Nya Ditiki Sɛɛ Nəmfo Nkpe.

¹⁶ Ditiki Sɛɛ nəmə eto bɔtɛyi anɛ mɛ kofani, itsyise iyifo Onanto eto əsuəale nya ləətə utsyue saa wə laafokanɔ lə unyə nkpe. Yudafo ni betute ba lɔnɔ fɛ mba lenni Yudafo lə bətəkə. ¹⁷ Ditiki Sɛɛ nəmfo ələkə kusu sɛɛ ko ləələkə Onanto eto lelabei kate. Nya kusu sɛɛ komfo etsyi lə bofokanɔ əsuə idu lə kasɔ ketsyikoko isu ese lə kalosəko. Lə fe kase bəwɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bənkə, “Utidi wə ke ni ɔsɛɛ lə Onanto eto

անամի շնորհը լա բոֆոկանօ ասուա, ա ինչ լուսիա նկրա ռե.”

Օնանտո Էանյա Չոլօ Լա Լեբուա Տաա Էտօ Օկլե Էսուա.

¹⁸ Օնանտօ ալակա ա լեբլօֆի իտսի տաա կատօ կատօ լա ասա ննյա ճինյա ա ասուա կու ասա բուա ետօ Էյիֆօսա ննյա լեետի Բետիճի կուսու Բա լա Բայե շոնկուալե աժա կօսատօ Բօտօ. ¹⁹ Վաանյա շոլօ իտսիսօ Բետիճի աանյա Օնանտօ ետօ ասա ննյա իյիֆօ կետսյօ լեկրօ աուօ. Իտսիսօ Օնանտօ կօսատօ ճիլակա ննյա աուօ օտօ ժա.

²⁰ Իտսիսօ իճու լա լեֆօ ռա Օնանտօ ճիյիֆօ կաաունսիա, ասա ննյա կենկօ իյիֆօ ստսյա լա կօ, ալակա Վա ասուալօ ժառլօ ննյա Բօաննյա կու ա ճիտսյաԲի Բօաննյա կու Բօ անամի կատօ. Նյասօ կուտսյուա տաա Բիօ աժԲօֆօ Բօտօյի նկա աօաժօ Օնանտօ շո.

²¹ Իտօ Բա Բետիճի յի Օնանտօ տսյաա, Բօօժֆի ճիբու ռա ճինյա իտօ ա կատօ ա. Նյա Բաանսօ ա անի տսյա. Լա ննյա կօնյօ, ասա ԲիժԲա ետօ ճիսի օտօ ԲօօԲու. Նսուսօ տօ տաա աժԲա ժա նյա ժա նսուսօ լօօնա տիւ. ²² Նյա Բօաննյա ժա ասուա ֆօ ԲաԲօսիԲօ, ֆօ Բաժաժա Բօնի.

²³ Նյա Բաայօ Օնանտօ ա ռի նկրա կենկօ Բուսաժա, կօֆի ատօտօ կատօ ասա ԲիժԲա ննյա լաժԲա նկրա. Բօֆի ասա ֆօ ստիճի նյօ ԲակլօԲօ նյօ ԲօԲուկի ակրա անա նյօ ԲօԲուկի Բա լաակրի լա կասօ ֆօ օաա ետօ օկլօ կօսաժա Բօն.

²⁴ Լա նյասօ, Օնանտօ ալակա ժա անի, նկա Բօյիֆօ լօսա ռա կօ Բաալա. Նյա Բօֆի ժա ասուա ետօ սինա կօյիֆօ ասինսա կու աֆանիսա կու ժա Բօտսյուա. ²⁵ Նյա Բօֆի Բիճիատօյիտօյի կատսյա լա Օնանտօ ետօ Գիտիկի Տօ անաժա ետօ կօնյօ. Բօժա լա կօճի Բուֆի կատօ Օնանտօ ետօ կօնյօ, Բօֆի կօ կատօ ասա ննյա Օնանտօ աժա ճիյիֆօ. ֆօ Օնանտօ կօսատօ ա ճինյա ստօ ատօտօ լօֆօ տաա, ա օլօ Բա Բօսաժա ռօ. ԻԲա իտօ նկօ.

²⁶ Asa nyamfo eto okle eto buyifo eso Onanto léyani betidi bamfó nɛ, nya beeyifo asa nnya ni mə sinə eto alasa nnya ləənə mə kakpe lə afanisa əsuə. Nya besio kulaa tsya laayani basani ketsye kesu kalabeko mə besio tsyuə nnya lanyɛ lə kusu əsuə. ²⁷ Nya nko ke ini bə mə basani tsya laayani besio ketsye nya beeyifo afanisa nyamfo eto okle kalabeko bətsyuə fe sisə ku sisə seka. Nya lə nyamfo esoo, Onanto ənə mə koto ko dińyə itə mə lə mə ditsyəbi bua nə baate mfo eso. ²⁸ Nya se báni bə bembokase asa nnya dińyə itə itsyi lə Onanto əsuə esoo, Onanto ələkə mə ani, nkə bəyifo asa nnya dimalekə léfo mə nsusu kenke. Nya beeyifo asa nnya yanle bə beyifo. ²⁹ Nya asa bua saa yifoyifo eto okle lefo mə nkpə kenke. Nya asa bua nyamə ni nsusu bua fifi, kunənkpə ku kabua eto bəbɛbɛ kətə utsyuə. Nnya disi iyi mə nkpə əsuə ni kənənsɛ, betidilolo ku ekiti kponkpɔ ku bidiatɛyitɛyi ku kekisi ku mə bətsyuə eto ketikimadidi. ³⁰ Nya beedi etiki bua kabiasə mə bətsyuə eto aye. Beyifo betidi ba leekisi Onanto. Baaka bətsyuə, nya baabesə əsuə kato, nya baate əsuə. Nya baabɛbɛ kabua kətə bətsyuə lə esu kpə əsuə. Nya bəambu mə anto ku ambemə. ³¹ Beyifo betidi ba lenyi kasɛ lə kabua əsuə. Nya mə kosate eto lesa nə baatɛyi tsyaa, beenyifo lə nnya əsuə. Bakpe lefomfi nya bəənnɣə utidi kaminsə nya bankpe disiale. ³² Beeyi bənkə lə Onanto eto afi əsuə, betidi ba ləəsə nkpə nkoo, Onanto ebolo mə dikpi. Fɛɛ mfe bəəńyə kekleke lə mə asa bua nyamfo buyifo əsuə nɛ. Nya inni nyamfo mate, bomu beekeko

betidi ba leeyifo asa nyamfo tsya.

2

Onanto Aakpronko Betidi Kenke Lekpo Lə Ɔnukuale Ɔsuə.

¹ Nyaso, mə ɔyimi, fə nɛ betidi bamba lekpo bokpronko? Niə, niə, niə inii, əmbofo bɔtɛyi fə, fə ye lə kusu sɛɛ əsuə. Lə álo fuutsyuə dikpii, nko ke foolo fə əsuə dikpi nɛ. Itsyise asa nnya beeyifoo, nnya okle ke fintsya leeyifo nɛ. ² Buyi boə Onanto hã ni ɔsɛɛ nya okpe əsuəale bə okpronko betidi ba leeyifo asa nyamfo eto okle lekpo. ³ Nya lə fə mə ɔyimi, wə ni kawunsia kamfo eto utidi wə leeyifo asa nyamfo eto kakle ɛ betidi bamba dikpi boloo, ebu fə ebofo butsyetsyi kedu lə Onanto eto lekpokpronkpo əsuə? ⁴ Nye ebu fə bimba ete ini bə Onanto leeyifo fə kafeokpe nya onkpe dibusə ku disuətsyə itə fə? Enyi sitinti fə, Onanto eeyifo fə kafeokpe kamfo itsyise woala nkə woawunsəko fə lə atsyi awuninsə.

⁵ Nya se fetidi ato, fáni fə əmbotsyi fə ɛkɔəsi awuninsə esoo, fə kosate dítə Onanto ləbə fə koto bunə kon lə diyi nə əsuə wookpronko kawunsia kenke lekpo tsyɔntsyo. Diyi nəmfo nya wuuləkə wə lefonyi ote nɛ. ⁶ Nya Onanto loobofu utsyuə sa kayo lə wə keyifo ka úyifo kumə əsuə. ⁷ Betidi ba laakpe otsyekle lə kaseyifoyifo əsuə nya baabɛbɛ Onanto eto diyənde ku dibu ku nkpə manloo, Onanto ebutə mə nkpə manlo. ⁸ Fɛɛ betidi ba ini kədiə hã baabɛbɛ nya beentsyue ɔnuakuale əmə koto, nya baala asa bua buyifoo, Onanto ebunyə ɔblo okpe mə unə

mə koto kekleke. ⁹ Betidi ba kenke difi asa buayifoyifo betsyi disii, ebudi ohiã nya boonyə kanyi. Yudafo luudi betute, nya mba lenni Yudafo luutəkə. ¹⁰ Fɛɛ mba leeyifo asa sɛɛ, Onanto ebutə mə kato eto diyənde ku dibu ku diyuəsə. Yudafo luudi betute, nya mba lenni Yudafo luutəkə. ¹¹ Itsyise Onanto ambe utidi eto ənəmi fɛ woala etiki kələkə.

¹² Betidi ba kenke dímante Mose eto afi fɛ béyifo abuaa, tsya ebukpə banya, ite bə Onanto embufi afi nyamə okpronko mə lekpo tsyafɛ. Fɛɛ mba nyi Moses eto afi nyamə fɛ beeyifo asa buaa, Onanto ebokpronko mə lekpo eyɛ lə afi nyamə əsuə. ¹³ Itsyise inni betidi ba leetsyue ato kanɔ afi nyamə ba luudi basɛɛ lə Onanto eto ənəmi. Bomu, betidi ba leeyifo lə afi nyamə əsuə, mə ni mba luudi basɛɛ nɛ. ¹⁴ Afi nyamfo əmbe mba lenni Yudafo, fɛɛ lə kawunsia eto kobetete əsuə mə kosate leeyifo lə kɔfi komə eto etsyuesa əsuə, ínwə efiani kɔfi itə mə ite bə kɔfi komə əmbə mə tsya. ¹⁵ Elɛ bote bə Onanto éfi asa nnya nkpe lə Moses eto afi nyamə əsuə ókpe lə mə akɔəsi əsuə. Nya mə akɔəsi tsya lə bote nko. Nya lefe ditsyuə, mə nsusu aalo mə dikpi nye ələkə mə kasɛyifoyifo kate. ¹⁶ Nyamfo ebubə lə lefe nə Onanto luutə kusu Yesu Kristo kpronko betidi kenke lekpo lə asa nnya baakula lə mə nsusu kenke kəmiə fe kase Ditiki Sɛɛ nəmə maabe letsya nɛ bɔtɛyi.

Moses Eto Afi Átɛyi Asa Itsyi Lə Yudafo Əsuə.

¹⁷ Nya lə aakpadi fə əsuə fə Yudanyə, nya faaye lə Moses eto afi əsuə, nya faabesə əsuə kato fə, fə eyifo Onanto eto ɔyɛtsyuə. ¹⁸ Eyi lesa nə Onanto

laala, nya fenyi lesa nə ni læsɛ, fe kase fákase nnya læ kofi əsuə. ¹⁹ Eebu fə əsuə fe oteesu itə benəmba nya feni lekpasə itə betidi ba nkpe læ kutuntu. ²⁰ Efi fə əsuə eyifo nwə leekuləsə mba lenyi kobe nya faate asa mba ənə dimankpa tɔ. Eyi kukɔɔ fə kobe ku ɔnukualɛ sɔ̃̃ nkpe læ Moses eto aafi nyamə əsuə. ²¹ Beso fə laate betidi bamba asa, fɛ faante fə əsuə asa nyamə? Aabe letsya fə benyu nya fə kosate enyuu? ²² Aatɛyi fə bankpo kusia nye kusə, fɛɛ fə kosate nkɔpə? Əfiəsə aalɛ fə sɛsi, fɛɛ eeyu asa nnya beefi kakpa wə. ²³ Aabesə əsuə kato fə eyi Onanto eto afi, fɛɛ enyi fənkə, fəə ke laata Onanto eto afi kebuu, əəntə wə dibu? ²⁴ Lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə, bətɛyi bənkə, “Mi Yudafo eto eyifosa eso mba lenni Yudafo laakpadi Onanto diye bua.”

²⁵ Lə eeyifo læ afi nyamfo əsuə, fə lelolala eyifo lesa nə nkpe kutəkə. Fɛɛ læ eenyifo læ afi nyamə əsuə, nyalɛ lelolala nəmə eyifo lesa bimba. ²⁶ Nya læ utsyuə wə lenni Yudanyə, wə dímanla lelo eeyifo læ afi nyamə əsuə, Onanto ebunyə wə fe utsyuə wə lela lelo. ²⁷ Mɔmɔɔ, nwə lenni Yudanyə, fɛ weeyifo læ kofi komə əsuə, ebokpe kofani fə Yudanyə wə laata kofi ko bawɔni bətsyə kebu ite bə bala fə lelo tsyafɛ.

²⁸ Inni əsuə eto sinə əsuə nnya boənyə futsyə ni Yudanyə tinti. Nya lelo eto bola kosate tsyaa, enni lesa nə ete nyə itə əsuə eto sinə eto keyifo ka betidi læənyə ketsye lekpo futsyə feni. ²⁹ Bomu utsyə ni Yudanyə tinti ni futsyə wə laate læ wə eyifosa əsuə nkə úfi wə lekɔəsi útə Onanto. Inni nnya læyɛ læ əsuə eto sinə sia bala eyɛ læ

kɔfikpekpe eto lekpa eto ditiki əsuə. Bomu nnya lɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə. Nnya ini kawunsia eto kuutsyuə wə laabesə utidi əmfo eto diye kato, bomu Onanto.

3

¹ Nya lə ite nkoo, nte kutəkə ko Yudanyə wə bála lelo luunyə enso mba lenni Yudafɔ? Nte kutəkə ko nke lə lelolala əsuə? ² Lə esu kpə əsuə, kutəkə kpɛ. Tutɛɛ, Yudafɔ eto ani nnya Onanto dɪfi wə Ditiki Sɛɛ ókpɛ.

³ Fɛɛ lə ibə bə mə bətsyuə mámfo bánɔ? Afo anɔ fə lə nyaso Onanto embuyifo lə wə kɛnyɛ ka útsyə əsuə? ⁴ Kulefe! Lə ibə bə utsyuə saa eeyifo odia kulaa tsyaa, te fə Onanto eeyifo lə wə ditiki əsuə. Fe kase b́awɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nnya nɛ bɔtɛyi nkə,
“Lesə saa aate bə fə kɛnyɛ eto etiki eyifo ɔnukualɛ.

Nya lə bakpronko fə lekproo, buutə fə lɛbɛ.”

⁵ Lə bo etikididi əsuə, boatɛyi boənkə bo abua nnya boeyifoo, əətə bə betidi nyə asa sɛɛ nnya Onanto leeyifo ketsye lekproo, ntsyə ini nnya tsya? Lə nyasoo, bɔtɛyi boənkə yɛmbɔlɛkɛ bə Onanto nə bo kotoo? Kulefe! Fɛɛ nko bətsyuə leebu nɛ! ⁶ Nya lə Onanto eni nwə leeyifo asa lə kusu əsuə, be əsuə wuunyə okpronko kawunsia eto betidi kɛnkɛ lekpo? ⁷ Bətsyuə aala bɔtɔ bə,
“Fɛɛ lə mə bidia bia maatɛyi əlɛkə Onanto eto ɔnukualetiki kate wee, itə bə batɛsə wə, nyalɛ beso baalo mə dikpi bənkə utidi bua mini?” ⁸ Lə bufi nnya nkoo, bofo bɔtɛyi boənkə, “Bətə lə bukeyifo asa bua lə asɛɛ lə ɛbɔ itsyi lə nnya

əsuə.” Fɛɛ betidi bətsyuə lɛ bo abie busə kaka bo, nya banlɛ bɔtɛyi bənkə bo bomu nlɛ etiki budi nko. Betidi ba luufi nnya nkoo, bənyə itə bə Onanto lo mə dikpi.

Betidi Ba Kenke Eeyifo Kabua.

⁹ Nya məmɔɔ, be boofɔ bɔtɛyi lə bomba ni Yudafɔ əsuə? Bɔtɛyi bɔnlɛ boə bo ale alɛkɛ eso mba lenni Yudafɔ eto alee? Kulefe! Itsyise mótɛyi ntɔnsə koko minkə kabua ébudi Yudafɔ əsuə ku mba lenni Yudafɔ kenke tsya əsuə.

¹⁰ Itsyise nyamfɔ eto okle báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kenke eto Kukue nɛ bənkə,
“Kuutsyuə saa əmbə bə wə eyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi. Lɛ ɔni kplo əmbə!

¹¹ Kuutsyuə saa əmbə wə lənyə kasɛɛ kətsyə lɛkpo.

Nya kuutsyuə saa tsya əmbə wə laayɛ lə Onanto eto kusu sɛɛ əsuə.

¹² Betidi ba kenke etsyi kama bakpe Onanto, nya məmblɛ kenke ébota bébu.

Nya kutsyuə saa əmbə wə leeyifo kasɛɛ. Lɛ ɔni kplɔn əmbə!

¹³ Mə akuelɔnlobi eyifo fe kudi ko lɛsini kɛnyɛ kunte.

Nya mə kadiakami nyə itə bidia bɔtɛyi.

Nya mə nyɛ eyifo fe owa eto keni.

¹⁴ Nya mə nyɛ kenke diyɛ ekudi ku kalo kpinikpini.

¹⁵ Mə akpa aataka mlə mlə lə utidi eto bolo əsuə.

¹⁶ Bensi nkpə sɛɛ saa nya ini kanyinyənyə hā bəənə kaboko.

¹⁷ Nya benyi kase ele bə bəsiə nkpə lə diyuə əsuə.

18 Nya mə ditsyəbi ante bə baate Onanto sikpi.”

19 Məmɔɔ, buyi boənkə lesa saa nə bətəyi lə Moses eto afi əsuə, bətəyi nnya bətə betidi ba nkpe lə afi nyamə kalɔ, bə lə utsyuə saa lə ɔye wə əsuə kenye buləkə, bə lə kawunsiə kenke kakə lə Onanto eto lekpokpo eto kalɔ. 20 Nyasoo, kuutsyuə saa embuyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi bə ɔye lə afi əsuə eso. Bomuu, lesa nə afi nyamfo leeyifo ni bə yələkə kate utidi nkə uyifo obuayifo.

Onanto Ku Kawunsiə Eto Betidi Eeyifo Bani Eyɛ Lə Kristo Bofokanɔ Ɔsuə.

21 Fɛɛ kusu ko əsuə Onanto leyɛ úləkə óte nkə betidi eyifo basɛɛ, mányɛ lə afi əsuə. Afi ku Onanto eto bənyeləkətidi ələkə nyamfo bəte wuee. 22 Onanto ətə nkə betidi ba léfo Kristo bánɔɔ, yifo basɛɛ. Úyifo nyamfo útə betidi ba kenke léfo Kristo bánɔ. Nya wóankpe kabakefe lə betidi nti. 23 Betidi baa tā eyifo kabua, nya bánnyi báfi Onanto eto diyənde blɛmblɛ kon.

24 Fɛɛ Onanto, eyɛ lə Kristo Yesu wə léfo kayo lə bo disɪ ətə nkə bofiani basɛɛ lə wə lefonə əsuə eso. 25 Onanto éfi Yesu útə fe kedi lə bo abua eto disɪ. Nya eyɛ lə wə ukpə əsuə, lə befi bo abua batsyɛ lə bofo Kristo banɔ ko. Onanto éyifo nyamfo lə ufi ote bo nkə wə eyifosa ye lə kusu sɛ əsuə. Ɔkɛ dibusə lə lefe nə léfe mmə, nya úfəsɛ ənəmi úti betidi eto abua nnya bəyifo. 26 Úyifo nyamfo nkə lə ote bo lefe nəmfo nkə wə kosate eyifo nwə diyifo ɔsɛɛ, nya weebu nwə léfo Yesu ónɔ tsya nkə wuuntsya eyifo ɔsɛɛ lə wə ənəmi.

27 Nya be əsuə bofo buńyə kaso lekəesi? Bumbə kulesa! Bə boayə lə afi əsuə eso lee? Owo, bomu eyə lə bofokanɔ əsuəə, Onanto laalo bonko wə eto nti. 28 Itsyise buyi wuee boə, eyə lə bo bofokanɔ əsuəə, nya utidi laafiani ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi, nya inni lə wə boyɛ lə afi nyamfo əsuə eso. 29 Nyee, Yudafɔ hã ete ni Onanto eto bale? Nya unni mba lenni Yudafɔ tsya eto Onanto? Ee, uyifo mə tsya eto ole. 30 Onanto ɔni kplo nkpe. Wə luubu Yudafɔ nkə beyifo baseɛ eyə lə mə bofokanɔ əsuə. Nko ke eso wuubu mba lenni Yudafɔ tsya baseɛ, eyə lə bofokanɔ əsuə nɛ. 31 Nyaso be nyamfo nɛ bote? Bote ɛnɛ bə bóyani afi nyamə butsyə bə lə bofokanɔ lə bofo busiə lə nnya kɛnyɛ? Kulefe! Inni nko, bomu bə lə bɔlɛ afi nyamə lə kɔni kekleke.

4

Abraham Eto Nkpesiəsiə Aate Kase Bofokanɔ Nkpe Kutəkə.

1 Be ni lesa nə bofo bɔtɛyi ketsyiko lə bo Ona Abraham əsuə boə únyə utsyə lekpo itsyi lə ditiki nəmfo əsuə? 2 Lə eyə lə keyifo ka úyifo əsuə eso Onanto dínyə nkə Abraham eyifo ɔsɛɛ, nyalɛ okpe kəńyənkɔ wofo bɔtɛyi nko kaso lekəesi. Fɛɛ umbə kəńyənkɔ nko lə Onanto eto ənəmi, itsyise inni Abraham eto keyifo inni únyə. 3 Itsyise lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue kemiaə, bátɛyi bənkə, “Abraham áfo Onanto ɔnɔ. Lə nnya eso Onanto ənyə nkə uyifo ɔsɛɛ.”

4 Lə utsyuə eyifo keyifoo, wə kayofofɔ eni atsyɛsa, bomu iyifo lesa nə dínyə itə wə lə wə

keyifo kamə eto kənyə. ⁵ Բէ Լə Էտսյւə Բո օնօ Լնկə Ծնոնտօ ԷԷյիֆօ ԷտիԷ Էə Լոնտօ Էə Տիկփի Էոֲֆիոնի օՏԷԷ, Լə Էօնյիֆօ Լեյիֆօ Տոո ԷՏյոո, ֆԷ Էնի Լə Էə Բօֆօկոնօ ԷՏսւə ԷՏօօ, Ծնոնտօ ԷԷֆի Էə ֆԷ օՏԷԷ.

⁶ Լնկօ ԷՏօ Ծկո Ըոնո ԼԷԷյի Լնկə ԷտիԷ Էə Ծնոնտօ ԸիԲս Լնկə Էյիֆօ օՏԷԷ, ֆԷ յոնյԷ Լə Էə Լեյիֆօ Լո Էյիֆօ ԷՏօօ, Էյիֆօ ԷտիԷ Էə Բոոկփօ ԲՏյօ. Ծկո Ըոնո ԸԷԷյի Լնկə,

⁷ “Ծնոնտօ Ըկփօ ԲՏյօ ԲԷտիԷ

Բո Էֆի Լə Բսւո ԸՏյԷ,

Լնյո ԷլԸկə Լə Էտսյիկօ Լə Լə Բսւո ԷՏսւə.

⁸ Ծնոնտօ Ըկփօ ԲՏյօ ԷտիԷ

Էə Էտօ Բսւո Ըոնոնտօ Ըիմոնոնի ԷՏյԷ Էə ԲԼԷԼԷ.”

⁹ Լնյո ԲՏյօկփօկփօ Էտօ Էտիկօ Ծկո Ըոնո ԼԷԷյի Լֆօօ, Լնկո ԼԷլո Բո Էտօ Լսոնյո Լն Լննյո? ԼսԼԷֆԷ! Էկո Լնկո Ըիմոնոնի Բո ԷՏյո, ԷՏյիՏԷ ԲոնոնիՏո ԼԷնկԷ Էտօ Լսկո ԼԷ ԲօԷյի Լնկə, “Բոնոնոն Ըֆօ Ծնոնտօ օնօ, Լնյո Ծնոնտօ ԼԷֆօ Էə Լնկə Էյիֆօ օՏԷԷ ԼԷ.”

¹⁰ Լնյո Ըիմոնոնի Ծնոնտօ Ըիմոնոնի Էə Լնկə Էյիֆօ օՏԷԷ Լնկօ? ԼԷֆԷ Լə Բոնոնոն Ըիմոնոնի Էə ԼԷլօ ԼԷԷ, ԼԷԷ ԼԷֆԷ Լə Էլկո ԼԷլօ Էտօ Լոնոն? Լննի Լə ԼԷֆԷ Լə օլո ԼԷլօ. Բոնո ֆԷ Էօլո ԼԷլօ. ¹¹ ԼԷլօլո Էտօ ԼԷկփո Լə Բոնոնոն Ըիմոնոնի Լֆօօ, Էյիֆօ ԼԷկփօՏյԷՏյԷ Լə Լոնտօ Բə Ծնոնտօ Ըֆօ Էə. ԷՏյիՏԷ Էə Բօֆօկոնօ ԷԷ Բə Ծնոնտօ Ըֆօ Էə Լնկə Էյիֆօ օՏԷԷ ֆԷ օլո ԼԷլօ. Լնյո ԷյԷ Լə Էə Բօֆօկոնօ ԷՏսւə, Բոնոնոն Բֆիոնի Լնկո ԼԷֆօ Բոնօ ԼԷնկԷ Էտօ Բոնոնոն Ըֆօ Էə Լնկə ԲԷյիֆօ Բոնօ Լə ԼԷֆԷ Լə Էտօ ԼԷֆԷ Բոնօ ԼԷլօ Լսկո ԷՏյո. ¹² Բոնոնոն Էյիֆօ Բոնօ ԷՏյո Լնկո Բոնօ Բոնօ Բոնօ ԼԷլօ ԷՏյո. ԲԷ Էննի ֆԷ Լոնոն Բոնօ ԷՏյո, Բոնոն Բə ԲԷՏի Լնկփօ Լə Բօֆօկոնօ ԷՏսւə ֆԷ Լոնոն Բոնօ Բոնօն ԸիՏիՏի ֆԷ օլո ԼԷլօ ԷՏյո.

Onanto Áteyi Kenye Utsyá Útá Abraham.

¹³ Onanto áteyi kenye utsyá útá Abraham ku wə kafo eto bebi nkə boodi kawunsiə kamfo eto bikə fe benake. Wə kenye ka óteyi útsyə mfo manka kase Abraham leyə læ afi nyamə əsuə eso. Bomuu, óteyi utsyə nko itsyise ófo Abraham fe ɔɛɛ eyə læ wə bofokanɔ əsuə eso. ¹⁴ Nya læ ite bæ mba leeyifo læ afi əsuə lofo Onanto eto kenyetsyətsyə eto asaa, nyalɛ bofokanɔ mensi fe itə, ete kenyetsyətsyə tsya ensi əmbəkɛ nɛ. ¹⁵ Itsyise afi ələkə Onanto eto lɛblɔfi kate. Fɛ læ afi əmbəə, nyalɛ kɔfi botakebu tsya əmbəkɛ.

¹⁶ Lə nyasoo, kenyetsyətsyə kamfo aka bafokanɔfo nya ini kenyetsyətsyə itə Onanto eto betidi nya ini wə lefonə nə úfi útə betidi ba kenke ni Abraham eto kafo eto betidi. Nya inni mba Onanto dítə afi mate hã ete ni wə kafo eto betidi. Bomu mba léfo bánɔ tsya fe Abraham. Itsyisee, Abraham eyifo mba léfo bánɔ kenke eto anto. ¹⁷ Nya fe kase Awɔnisa Kenke eto Kukue lɛteyii, “Mfi fə ntsyə ese kpə eto anto.” Nya kenyetsyətsyə kamfo díbə itə læ Onanto eto ənəmi. Onanto əmfoo, wə Abraham léfo ónɔɔ, kpɛ əsuəale itsyise wə lootakasə bəkpənkpə besinkli bəbə nkɛ. Nya wə lætə asa nnya dímanke kɔ læbə kake!

¹⁸ Ite bæ kusubebe si kəkɛ tsyaa, Abraham esi úkabe kusu kokoko, nkə woofiani ese kpə eto betidi eto anto fe kase Onanto lɛteyi nkə, “Fə kafo eto bebi tsya ebufui kpenkpenkpɛ fe befandebi.” ¹⁹ Abraham ébobe ófo fe alɛ kolofa. Fɛɛ ani mánlo wə læ wə bofokanɔ əsuə, ite bæ wə əsuə eto sinə ébobe efe nya únyə nkə útəkə

lə nkɔpə eto kotosi nya Sara tsya ébobe ófe ku bole. ²⁰ Fɛɛ nyamfo mánlo wə ani læ wə bofokanɔ əsuə. Bomu ókɔbe Onanto eto kenyettsyətsyə óle kekleke, nya ókpɛ nkɛale læ wə bofokanɔ bomfo əsuə nya úfi atɛsə útə Onanto. ²¹ Nya óte wuee nkə Onanto kpɛ əsuəale woofɔ lesa nə ke ótɛyi utsyə buyifo. ²² Nya læ bofokanɔ bo lɛkɛ wə esoo, Onanto ənyə nkə uyifo ɔsɛɛ. ²³ Nya inni wə mate əsuə ete báwɔni etiki nyamfo betsyiko bənkə, “Onanto ənyə nkə uyifo ɔsɛɛ.” ²⁴ Bomu eka bomba tsya Onanto dínyə nkə bo tsya eyifo basɛɛ eyɛ læ kase bófo Onanto wə létakasə Bonamute Yesu utsyiko ɔkɔmə bóno eso. ²⁵ Onanto ətə kusu bálo Kristo læ bo abua nnya búyifo eso. Nya Onanto létakasə wə utsyiko ɔkɔmə bə læ wə Onanto læ unyə bo basɛɛ læ wə ənəmi.

5

Onanto Ənyə Bo Fe Basɛɛ.

¹ Nya mɔmɔɔ, se Onanto díyifo bo basɛɛ eyɛ læ bo bofokanɔ əsuə esoo, Onanto ətə diyuə édufə bonko wə nti eyɛ læ Bonamute Yesu Kristo əsuə. ² Nya se bófo Kristo bɔnɔ esoo, útə nkə bofo Onanto eto lefonə nə əsuə bonkpɛ mɔmɔ. Nya bɔnlɛ disuəyuə bunyə sitinti, itsyise bɔle kusu bobɛ boə buunyə kesiəko læ Kristo ɔflɔ læ Onanto eto sekakediko eto diyənde əsuə. ³ Lə nnya kamaa, boənyə disuəyuə læ bɔle kanyi bunyə itsyise buyi boə kanyinyənyə kamfo eto okle lætə boənyə kekleke nɛ. ⁴ Nya bo buńyə kekleke, ətə bo ditsyəbi sɛɛ. Nyamfo luutə bə bunyə kusubebe. ⁵ Nya kusubebe komfo əntə boedi

kofani. Itsyise Onanto áye læ Lewɔnɔ Kenke nə útə bo əsuə útə nkə wə lelabi ba didufə bo læ əsuə kenke.

⁶ Lefe nə diyifole saa dímensi fo bo bəkεε, Kristo əbə læ lefe sεε əsuə nya úbə úkpə læ bo babuayifo eto disi. ⁷ Mɔmɔɔ, iyifo lesa nə nkpe ale bə utsyuə kpə læ utidi wə ni ɔsεε eto disi. Fεε yoofɔ budi bə utsyuə ebofo bɔtɔnɔ nkə læ ukpə læ utidi wə lələkε eto disi. ⁸ Fεε Onanto ələkə óte bo wuee kase woala bo. Itsyise lefe nə bókε læ lebuə əsuəə, útə nkə Kristo kpə læ bo disi.

⁹ Nya se ɛye læ Kristo eto kɔtɔ əsuə nya úyifo bo basεε læ Onanto eto ənəmii, ukpə əmfɔ ebuləkə bo utsyiko læ Onanto eto ləblɔfi kplε əsuə eso. ¹⁰ Nya læ Onanto álɔ bonko wə nti ɛye læ wə ubi eto ukpə əsuə læ lefe nə búyifo wə balontidi mfóo, nyaε lefe nə bonko wə eto nti díkalεkεε, Onanto ebunyə bo kaminsə, úləkə bo kulaa tsya oso itsyise Kristo kpe nkpə. ¹¹ Nya inni nyamfo mate ete, bomu buunyə disuəyuə tinti ku wə itsyise Onanto kosate, ɛye læ Bonamute Yesu Kristo wə Onanto álɔ bonko wə eto sete nti eso.

Nnya Əsuə Adam Nkpe Lete Lə Kristo Əsuə.

¹² Lebuə áye læ utidi ɔni əsuə díbə kawunsiə, nya lebuə nəmə dínə ukpə léboko kawunsiə. Nyamfo esoo, ukpə ləəbə utsyuə saa læ əsuə. Itsyise utsyuə saa éyifo lebuə. ¹³ Lebuə ake læ kawunsiə fε Onanto dítə bo Moses eto afi. Fε læ kaka afi ləmbəə, Onanto anlo utidi dikpi. ¹⁴ Fεε idu læ Adam lefe ibə Moses eto lefee, ukpə ákaso ani kawunsiə kenke eto betidi ku mba dímənyifo lebuə fe kase Adam díyifo se wényifo læ Onanto

eto aƒi əsuə. Nya Adam əmfo ńyə itə utidi wə ləəbə bubə.

¹⁵ Fɛɛ mə inuə bamə menyifo bani. Itsyise Onanto eto kafo faa eto etəsa so Adam eto leɓua nə úyifo. Adam ni utidi ɔni wə eto leɓua nə úyifo eso betidi kpə díkpə. Fɛɛ Onanto eto leɓonə nə amɔ lesɔ nya nko ke ini wə kafo faa eto ətəsa itə betidi kpə tsya ɛyɛ lə utidi ɔni əsuə nɛ, nya wə ni Yesu Kristo nɛ. ¹⁶ Nsi nɛ bətɛyi minkə Onanto eto leɓonə ku asa nnya leɓɔ itsyi abua nnya utidi əmfo díyifo mankate. Itsyise abua dinə lekpokpronkpo ku dikpilolo eboko nɛ. Fɛɛ lə botakebu kpə eto kamaa, Yesu eto leɓonə ətə bə betidi eyifo basɛɛ. ¹⁷ Ɛyɛ lə utidi ɔni əmfo eto leɓua əsuə nya ukpə díɬəkə betidi kato nɛ. Nko ke ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuəə, nya betidi ba kenke dínyə Onanto eto leɓonə nə díyifo mə basɛɛ, bənyə nkpə manlo ku sekakedidi enso kenke nɛ.

¹⁸ Nyasoo, se ɛyɛ lə leɓua lɔni nəmə əsuə bálo betidi kenke dikpii, nko ke yɔɔyɛ lə kasɛɛ kani əsuə Onanto luufi ɔtsyɛ betidi nya wuutə mə leɓɛ nɛ. ¹⁹ Nya ɛyɛ lə kase utidi ɔni əmfo létaka únyə lə Onanto eto ditiki əsuə nya betidi kenke lefiani babuayifoo, nko ke ɛyɛ lə kase utidi ɔni əmfo dítsyue wə ditiki kotoo, Onanto ebutə betidi kpə fiani basɛɛ nɛ.

²⁰ Se aƒi nyamə díbəə, itə bə betidi ənyə mə abuyifoyifo bətsyə lekpo. Nya se bənyə mə abua kpə nyamə bətsyə lekpo, nko ke Onanto eto leɓonə nye kaminsənyənyə ka úfi útə bo tsya leefui kakpe nɛ. ²¹ Nyaso kase leɓua díɬə ukpə dídi betidi əsuəə, nko ke ini bə Onanto eto leɓonə

ebutə bənkə bofiani baseε lə budufə lə nkpə manlo εye lə Bonamute Yesu Kristo əsuə nε.

6

Kristo Eso Bunsı Nkpe.

¹ Lə nyamfo esoo, be ele bə botəyi? Yəələkε bə busukosə bukeyifo abua bə lə Onanto lə ukətə bo wə lefonə kawunsə? ² Owo lo! Kulefe! Se búkpə itə lebua esoo, yensile bə butə lebua di bo ketu! Beso ele bə busi busiə nkpə ekeyifo lebua? ³ Lefe nə bófo ntuflesəfləsə eto lekpa εye lə Yesu Kristo əsuə bə lə buyifo bani ku wə, biyi biə ntu bo bəfləsə bo mfo ətə bə búyifo ləni ku wə lə wə ukpə əsuə tsya. ⁴ Nya εye lə ntuflesəfləsə bomə esoo, ete bə bo tsya əkpə nya bəbikə bo ku wə. Nya Onanto leyε lə wə diyənde ku əsuəale əsuə ótakasə Kristo utsyiko əkəmə bə lə bo tsya lə botaka busiə nkpə fəfə bomə ku wə.

⁵ Nya se bonko wə díkeyifo bani lə wə ukpə əsuə, nko ke buyifo bani ku wə lə wə botaka əsuə nε. ⁶ Nya buyi boə básə bo ditsyabi koko nəmə bəmanklasə lə uyikabie əsuə ku Kristo itə bə bo əsuə eto sinə sia laala abuayifoyifo lə setsylə kenke bə boyε ndomufə budi kətə lebua bio. ⁷ Itsyise lə utidi əkpə, lebua ensiəmbokε əsuəale lə wə əsuə bio.

⁸ Nya lə búkpə ku Kristo, bófo bóno boə buusiə nkpə ku wə tsya. ⁹ Buyi boə se Onanto létakasə Kristo utsyiko əkəmə, woensiəmbukpə bio. Ukpə ensibə əsuəale lə wə əsuə bio. ¹⁰ Kristo eto ukpə wə úkpə, úkpə itə soni hā bə lə lebua ensiəmbutəkə kuutsyuə saa kato. Nya nkpə bo

unsi mɔmɔɔ, usi mu ku Onanto. ¹¹ Nya nko ke ele bə itsyə nɛ bə, mi tsya əkpə nya yanle bə lebua si ditəkə mi kato. Nyaso ele bə bisia nkpə bitə Onanto lə mi lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuə.

¹² Nyaso biəntə lə lebua fo lekpe lə mi əsuə eto sinə sia ləəbə bukpə mfo əsuə, bə lə əsuə eto sinə lə sitəkə mi kato lə asa bua buyifo əsuə. ¹³ Nye biəntə kusu lə abua lə idi mi utu lə əsuə eto uyi eto kukalebe saa lə lebuayifoyifo əsuə. Bomu bifi mi əsuə bitə Onanto fe betidi ba Onanto dɪləkə utsyiko lə ukpə kemiə óboko nkpə əsuə. Beyani mi əsuə eto kalebe saa bitə Onanto fənkə mba bələkə betsyiko ukpə kenye baboko nkpə. Beyani mi əsuə bitə Onanto lə ufi mi uyifo asa sɛɛ eto keyifo. ¹⁴ Yanle bə lebua si ditəkə mi kato bio diyifo mi eto onamute, itsyise binsibə lə afi kalɔ. Bomu bekpe lə Onanto eto lefonə kalɔ.

Bifi Mi Əsuə Bitə Asasɛɛ Buyifo.

¹⁵ Nya be bɔnlɛ bɔtɛyi? Bə bunsibə lə afi kalɔ itsyise bokpe lə Onanto eto lefonə kalɔ eso, nyaso ele bə bukeyifo abua? Owo lo. Inni nko ini! ¹⁶ Biyi sintinti biə, lə bifi mi əsuə bekpe lə nwə eto keyifo bieyifo kalɔɔ, nyalɛ biyifo utidi əmə eto beyifoyifo nye ndomufɔ. Lə lebua eto sele bianɔɔ, nnya laabɔ ketsyiko mfó ni ukpə. Lə Onanto eto sele bianɔɔ, nya laabɔ ketsyi mfó ni kasɛɛ yifoyifo.

¹⁷ Boasɔ Onanto ani, bə lə lefe nə léfe mə əsuəə, biyifo babuayifo, nya mɔmɔɔ, bifi mii lɛkɔəsi kenke béfo Ditiki Sɛɛ nə mínte mi. ¹⁸ Nya bɛbɔ lə lebua əsuə, béfloma nya biyifo ndomufɔ itə asasɛɛ buyifo.

19 Nlɛ mi etiki budi ɛyɛ lɛ kase betidi leedi ɛsuɛ, lɛ nlɛkɛ nyamfo kasɔ nte mi lɛ befo nnya kasɔ bɔnɔ. Lɛ lefe nɛ lɛfe mmɛɛ, bɛyani mi ɛsuɛ nya bɛfiani ndomufɔ bitɛ abua buyifo ku asa nnya dimankpa ku disiale eto asa bua saa eto okle buyifo. Nko ke ini bɛ mɔmɔɔ, bifi mi ɛsuɛ bɛfianisɛ ndomufɔ bitɛ asa sɛ buyifo nya ete bɛ biyifo mba leeyifo asa kɛnkɛ. 20 Lefe nɛ biyifo ndomufɔ itɛ lebuɛ, yɛnkɛ mi bɛ biyifo kasɛɛ. 21 Nya nte kutɛkɛ ko binyɛ itsyi lɛ asa nnya bikeyifo mfɔ nnya diyifo mi afanisa mɔmɔ? Asa nnya, nyamfɔ kɛnkɛ lɛnɛ kaboko ete ni ukpɛ.

22 Nya mɔmɔɔ, Onanto ɛlɛkɛ mi utsyiko lɛ lebuɛ eto ani, nya bibɛ biyifo wɛ ndomufɔ. Kutɛkɛ ko binyɛ sɛ bifi mi ɛsuɛ bitɛ wɛ kɛnkɛ nya biyifo kɛnkɛ ni bɛ, lɛ kalosɛkɔɔ, buinyɛ nkpɛ manlo. 23 Lebuɛ eto kayofofɔ ni ukpɛ. Fɛɛ Onanto eto ɛtɛsa nnya wɛtɛ bo kafo faa ni nkpɛ bo lɛmbɛ kalosɛkɔ ɛyɛ lɛ Kristo Yesu wɛ ni Bonamute eto lɔniyifoyifo ku bo ɛsuɛ eso.

7

Usɛ Ku Usiɛ Eto Nkpɛ Aate Bo Lesaatsyuɛ.

1 Sitintii, mɔ bayimi, bɛnɔ nnya mɛɛbɛ bɔtɛyi mfo eto kasɔ, itsyise mimble yi afi nyamɛ. Afi aakle utidi wɛ nkpɛ lɛ nnya kalɔ lɛ lefe nɛ unsi nkpɛ hɛ ɛsuɛ. 2 Tɛ mfi nyamfo nte ditsyɛbi nɛmɛ. Usio wɛ nsi kusɛɛ, sisɛ ku sisɛ eto kɔfi aakle wɛ kamanklasɛ lɛ wɛ usɛ ɛsuɛ lɛ lefe nɛ osani ɛmɛ nsi nkpɛ ɛsuɛ. Fɛɛ lɛ osani ɛmɛ ɛkpɛɛ, kɔfi komɛ mensikle usio ɛmɛ. 3 Nyaso lɛ usio

əmfo esu usiə ko osani bamba læ lefe nə wə usə nsi nsi nkrəə, betidi ebətɛyi bə okpo kusə. Fɛ læ usə əmə əkrəə, kɔfi komə mensikle wə. Nya onkpe kusu wəəsiə kusə bamba nya wəmbudi usənkpo.

⁴ Mɔ bayimi, nko ke ini itə mi tsya nɛ. Itsyise læ afi nyamə əsuəə, ɛɛ bote bənkə bíkrə ku Kristo itsyise biyifo Kristo eto lekpa ditsyuə, nya biefiani mi bətsyuə eto bale. Nya mɔmɔɔ befiani wə, nwə batakasə betsyiko ɔkɔmə eto ole, bə læ biyifo keyifo sɛ ka luubə kutəkə itə Onanto.

⁵ Lə lefe nə búsiə nkrə læ kawunsiə kamfo eto nkrə eto ləkɔende əsuəə, lebuə eto ləkɔende nə kɔfi lænə bo əsuə eto sinə kakpee, ábesə bo abuayifoyifo kato ekpe. Nya asa nnya læbɔ læ nkrə bomfó siəsiə ətə bo ukpə. ⁶ Fɛ mɔmɔɔ, se búkrə nya bóɔɔ læ asa nnya lékle bo itsyə esoo, afi nyamə ensibə əsuəale læ bo əsuə. Lə nnya eso boensiembuyifo kulesa ɛyɛ læ kusu koko ku ko kɔfi əsuə. Bomuu, bo eyifosa ebɔyɛ læ kusu fɔfɔ ko laayɛ læ Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə.

Afi Ɔtə Bə Bunyə Lebuə Butsyə Lekpo.

⁷ Nya læ nyamfo esoo, be ele bə bukatɛyi? Boə, nyalɛ afi nyamə əbə kɔnɔɔ? Inni nko ini! Lə sitintii, ɛyɛ læ afi nyamfo əsuə nya boənyə lesa nə ni lebuə ketsye lekpo nɛ. Lə kɔfi komfo ete dímantɛyi nkə, “Mansɛsə ənəmi læ utidi bamba eto asa əsuəə,” eni yofo budi bə míntante kase basɛsə ənəmi læ sas əsuə. ⁸ Fɛɛ ɛyɛ læ kɔfi komə əsuəə, lebuə ənyə kusu lesanklisə kənənɛ saa eto okle læ mɛ əsuə. Nya læ kɔfi saa əmbəə, eni lebuayifoyifo tsya əmbəkɛ əsuəale saa. ⁹ Mɔ

kosate əsiə nkpə bomfo eto okle lə lefe nə léfe mmə nə mánte afi nyamə. Fə lefe nə mímbə mínte afi nyamə nya yénsitə mə kusu bə nyifo asa kpəə, abuayifoyifo tsya átaka ínyə lə mə əsuə nya mínyə miə nkpə.

¹⁰ Nya afi nnya eni ele bə itə mə nkpəə, nnya bomu leboko mə ukpə nɛ. ¹¹ Nya eyɛ lə afi əsuəə, abuayifoyifo ənyə kusu ɛwɛ mə ekpe nya élo mə.

¹² Lə nyamfo esoo, afi alɛɛ, lesa kɛnkɛ ini fɛ, nya asa nnya yaate tsya eyifo kɛnkɛ, nya ɛnyɛ lə kusu sɛ əsuə, nya ɛlɛkɛ. ¹³ Nyalɛɛ, bɔtɛyi bɔnlɛ boə lesa sɛ nəmfo ni nə léboko mə ukpə? Inni nko ini! Bomu bə lə bunyə butsyə lekpo boə lebuayifoyifo eyifo lesa bua esoo, lebuayifoyifo ayɛ lə lesa nə nkpe kɔnɔ əsuə nya dínə ukpə léboko. Nya eyɛ lə afi nyamfo əsuəə, lebuayifoyifo əlɛkə ni ditsyɛbi kosate léte.

Lema Nə Nkpe Lə Əsuə Eto Sinə Ku Lɛwɔnɔ Lenti.

¹⁴ Bomblɛ yi boə Kɔfi eyifo lɛwɔnɔ eto lesa. Fɛɛ nkpə bo minsi eyifo kawunsiə kamfo eto utidi eto nle, nya lebuayifoyifo diyi mə əsuə. ¹⁵ Maamfó asa nnya meeyifo kaso bɔnɔ. Itsyise lesa nə maala miə lə nyifoo, inni ni meeyifo. Bomu asa nnya meekisi sitintii, nnya ni nnya meeyifo nɛ. ¹⁶ Nya lə asa nnya maanla miə meeyifo nnya ni nnya meeyifoo, nyalɛ ɛlɛ bote bə ntɔnɔ miə afi nyamfo alɛkɛ. ¹⁷ Lə nyasoo, ɛlɛ bote bə inni mɔ kosate nle lesa nəmfo buyifo, bomu lebuə nə nkpe lə mə ni nnya eso meeyifo nko.

¹⁸ Nya nyi lə mɔ kosate eto əsuə kemia miəə, lesa sɛɛ saa əmbə lə mə. Nya nle nyamfo bɔtɛyi

itsyi læ mɔ əsuə eto sinə eto ditsyəbi koko nəmə əsuə eso. Itsyise maala sitinti miə ele bə eni nyifo kasεε, fεε meenyifo nko. ¹⁹ Itsyise kasεε ka maala miə meeyifoo, inni ke ni lesa nə meeyifo. Nya lebuə nə bomu maanla miə meeyifo, nii ni nə meeyifo nε. ²⁰ Nyaso læ meeyifo asa nnya maanla miə meyifoo, inni mɔ kosate lætsyə keyifo nnya. Bomuu, lebuə nə nkpe læ mε leeyifo nnya.

²¹ Lə nyamfo esoo, nsu nnyə lesakpa ditsyuə ntsyə lekpo. Lə nla miə meeyifo kasεε, lebuə hā meeyifo kekleke. ²² Lə kusu bambaa əsuəə, læ mɔ utu kemiə sitintii, Onanto eto afi aakpe mə disuəyuə tinti. ²³ Fεε nnyə miə asa bamba nnya laabɔ ketsyi læ mεε, aakpɔ lema ku lesa nə mɔ nsusu laate mε nkə elεkε. Nya lætə abuyifoyifo lɛbɔ læ mε nya yeeti mε kusu fe nwə bákpe læ diyoo. ²⁴ Mɔ əsuə kpe kaminsə tinti. Nya owoe luuləkə mε utsyiko læ əsuə eto sinə eto abua nya kɔ, nya laakpa mε kesuko ukpə kemiə mfo? ²⁵ Maasɔ Onanto ani, itsyise nnyə buləkə eyε læ Bonamute Yesu Kristo əsuə!

Nya mɔmɔɔ, læ mɔ nsusu əsuəə, nyifo nwə leeyifo læ Onanto eto afi əsuə. Fεε mɔ læ utidi əmə eto əsuə eto sinə əsuəə, meeyifo læ lebuə eto kofi əsuə.

8

Lɛwɔnɔ Kenke Ɔətə Nkə Busiə Nkpə.

¹ Lə nyamfo esoo, mba nsi nkpe læ lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuəə, Onanto embolo mə dikpi.

² Itsyise eyε læ Kristo Yesu əsuəə, afi nnya nyε læ Lɛwɔnɔ Kenke nə lætə betidi nkpe, ətə nkə

mbo læ afi nnya lænə utidi kakpe ku ukpə əsuə.
³ Lesa nə kɔfi ko Onanto dítə Moses dímamfo buyifo, se utidi leyɔkpɔ nya wóanfo ko budi esoo, nnya Onanto díyifo mómɔ nɛ. Ótsyese wə ubi fənkə utidi wə nkpe læ əsuə eto sinə əsuə sia lebua laakpɔ nko. Úbə læ betidi eto abua eto disí nya úfi wə əsuə útə fe kedi, nya útəkə lebua kato nya úsensə lebua nə nsi læ bo eto əsuəale.
⁴ Onanto éyifo nyamfo útə bo mba nsi nkpə læ kase Lɛwɔnɔ Kenkɛ laala, inni læ kase əsuə eto sinə eto ditsyəbi koko nəmə laala. Úyifo asa nyamfo kenke bə ləbusiə nkpə læ kusu sɛɛ əsuə fe kase wə afi lete.

⁵ Betidi ba nsi nkpə læ mə əsuə eto ditsyəbi fe kɔɔ, læ kase baalaa, mə nsusu si buteke læ asa nnya mə əsuə eto sinə laala əsuə. Fɛɛ mba nsi nkpə eyɛ læ Lɛwɔnɔ Kenkɛ əsuəə, mə nsusu teke læ nnya Lɛwɔnɔ Kenkɛ laalaa əsuə. ⁶ Utidi wə eto nsusu nteke læ əsuə eto sinə eto asa əsuəə, wəənyə ukpə. Fɛɛ utidi wə eto nsusu nteke læ Lɛwɔnɔ Kenkɛ əsuəə, wəənyə nkpə manlo ku diyuəsə. ⁷ Nya utidi wə eto nsusu nteke læ əsuə eto sinə eto asa əsuə hāa, uyifo Onanto eto olo, itsyise weentsyue Onanto eto afi koto. Nya læ sitinti, wəambofo nnya koto butsyue tsya kulefe. ⁸ Mba dítə bə mə əsuə eto sinə təkə mə katoo, baamfo Onanto eto lelabi buyifo.

⁹ Lə Onanto eto Lɛwɔnɔ afo disíə læ mi əsuəə, nyalɛ binsisi nkpə læ mi əsuə eto sinə eto lɛkuəndɛ əsuə, bomu fe kase Onanto eto Lɛwɔnɔ laala. Nya læ Kristo eto Lɛwɔnɔ mamfo disíə læ utsyuə əsuə, nyalɛ unni Kristo eto ole. ¹⁰ Mómɔ læ wə Kristo afo disíə unsi læ mii, mi əsuə eto sinə

ebukpə lə lebua eso. Fɛɛ mi lɛwɔnɔ ebusi disia nkpə itsyise Onanto eyifo mi basɛɛ eso. ¹¹ Nya lə Onanto eto Lɛwɔnɔ nə létakasə Yesu ditsyiko ɔkɔmə si lə mi əsuə, wə létakasə Kristo Yesu utsyiko ɔkɔmə, wə ni futsyə luutə mi əsuə eto sinə sia luukpə mfoo, nkpə, ɛɛ lə wə Lɛwɔnɔ nə nsi nkpə lə mi əsuə eso.

¹² Nyaso, mɔ bayimi, keyifo ketsyuə abe bo lə ənəmi ka ele bə buyifo, fɛɛ inni əsuə eto sinə siamfo bunsɪ kayo, bə lə busiə nkpə lə se lelabi əsuə. ¹³ Lə bitəkəko bisia nkpə lə əsuə eto sinə eto lelabi əsuə, biukpə. Fɛɛ lə bɛɛ lə Onanto eto Lɛwɔnɔ əsuə belo mi əsuə eto sinə eto ditsyabi bua nəmə, buisia nkpə manlo.

¹⁴ Itsyise betidi ba Onanto eto Lɛwɔnɔ laayenko, mə ni Onanto eto bebi nɛ. ¹⁵ Onanto məntə mi ndomufɔ eto lɛwɔnɔ nə luutə bikate sikpi. Bomu útə mi Lɛwɔnɔ nə ni bebi eto lele nya diətə boakpadi Onanto boə, “Abba” eto kasɔ ni, “Nto lala.”

¹⁶ Onanto eto Lɛwɔnɔ ku bo awɔnɔ kenke lɛkɔ iyifo kɛnyɛ ka nɛ bote bə buyifo Onanto eto bebi.

¹⁷ Nya lə buyifo wə bebii, nyalɛ buyifo mba leedi wə bikə. Nya bo ku Kristo ebudi Onanto eto bikə bɔkɔ. Nya fe kase búnyə kanyi fe Kristo, nko ke bo tsya luuyənle fe wə nɛ.

Buunyə Disuəyuə.

¹⁸ Lə mɔ dinyabi əsuə, sitinti lə befi kanyi ka bɔnɛ bunyə mɔmɔ mfoo, kanle kulesa saa kon lə befi bakatesəko ku diyənde ku disuəyuə nə Onanto luutə bunyə. ¹⁹ Asa nnya Onanto díyifo kenke si ɛɛ kusu bobɛ kekɛke itə lefe nə Onanto luuləkə wə bebi ote. ²⁰ Nya Onanto eto

asayifoyifo nyamfo kenkee, kpe lə kanyinyənyə əsuə. Fɛɛ inni asa nyamfo mate ete dítə ibə nko, bomu Onanto kosate wə dítə kusu nko. Nya utə kusu nkə bənyə kusubebe bə ²¹ wuuləkə asa nnya Onanto díyifo kenke utsyiko lə ukpə eto sedomu eto kabiasə eto ani lə bətsyə ɔnwɛ, nya wuutə kusu nkə bəyənde fe wə bebi ke.

²² Nya buyi boə ibə ese mómóó, asa nnya Onanto díyifo kenke lɛ kanyi bunyə tinti, kakɔɛ fe usio wə nlabɛ kole. ²³ Nya inni nyamfo mate ete, bomu bo mba Onanto dífi wə ditəsa tutɛ nə ni wə Lɛwɔnɔ útə tsyaa, lɛ kanyi bunyə kukakɔɛ lə bo əsuə kemiə, nya buufi ənəmi butəkə kekleke boə Onanto lə ufi bo fe wə bebi lə butsyə ɔnwɛ. ²⁴ Nya se bonkpe kusubebe komfo esoo, búnyə bofo. Fɛɛ asa nnya boənyə ku bo ənəmii, boensiabe nnya kusu. Itsyise kuutsyue ensi ambe kusu kətə asa nnya mfi nkpe wə koko. ²⁵ Fɛɛ lə bufi bo ənəmi butəkə lə asa nnya boənnɔtə əsuə, nyalɛ ele bə bokpe utu buɛɛ, bukabe nnya kusu.

²⁶ Nya lə nko eto kusu komfo əsuə, nya Onanto eto Lɛwɔnɔ laawunsəko bo kekleke nɛ, itsyise bumbə ale nya bunyi kase ele bə boto ola butə Onanto bɔyenko. Fɛɛ wə Lɛwɔnɔ kosate laakɔɛ kale lekpa kətə bo fe kase inyə itə bo lə kusu ko boəmbəfo buləkə kate əsuə. ²⁷ Nya Onanto wə nyi betidi eto ketu kemiə, yi lesa nə nkpe lə Lɛwɔnɔ eto nsusu əsuə tsya. Itsyise Lɛwɔnɔ nəmə aalɛ Onanto lekpa lə bo disi fe kase Onanto laala.

²⁸ Buyi boə lesa saa nə Onanto leeyifoo, iyifo itə lələkəsə itə betidi ba laala wə nya ókpadi mə

nkə beyifo wə keyifo. ²⁹ Nya betidi ba Onanto léte utsyəə, úləkə mə utsyə nkə lə bale wə Ubi itə bə wə Ubi lə udi ututə utə wə bayimi kpə bamə. ³⁰ Lə nyaso mba Onanto dıləkə utsyəə, mə ókpadi nɛ. Nya mba ókpadii, úyifo mə baseɛ. Nya mba úyifo baseɛ, mə ókpasə əsuə bəyənde fe wə ke.

Yesu Kristo Ɛləkə Kase Onanto Laala Bo Tinti Óte.

³¹ Lə nyamfo esoo, be ele bə bətəyi? Lə Onanto nıyə bo kamaa, owoe lofo buńyə bo lə əsuə? ³² Nya lə Onanto mánni wə Ubi bufi kətə bo, bomu úfi wə útə kedi lə bo disii, beso wəmbufi asa nnya ta utə bo kafo faa ɛyɛ lə wə Ubi əmfo əsuə? ³³ Nya owoe luufi etiki lə Onanto eto betidi ba úləkə utsyə əsuə? Onanto kosate ébuləkə mə kənyɛ nkə bədi ləbɛ. ³⁴ Nya owoe lofo mə dikpi bolo? Kuutsyuə saa əmbə! Kristo Yesu wə ni utidi wə díkpə, nya nnya nsi nso ni bəə, wə ni nwə batakasə betsyiko əkómə nya unsi lə Onanto eto kodianı nɛ bofo kətə bo. ³⁵ Nya owoe lofo lelabi nə nkpe lə bonko Kristo eto nti bola? Kanyinyənyə lee bulə, lee ohiätete, lee kukpənsɛ, lee leyasiəsiə, lee sikpi bokpe, lee ukpə lee lesiabi eto kənyɛ? ³⁶ Ekpe lə Awɔnisa Kənkə eto Kukue əsuə bə,
“Lə fə disi esoo, bokpe lə ukpə eto bulə əsuə
diyi saa diyi.

Nya beeyifo bo fe basamu ba bantɔɔ kalokɔ.”

³⁷ Nya lə nyamfo kənkə əsuəə, butəkə kato ɛyɛ lə kase Kristo laala bo eso. ³⁸⁻³⁹ Itsyise ékpako mɛ wuee bɛ kulesa saa əmbə nə luusənsə bo ku wə nti lə lelabi nə ufi utə bo eso. Ukpə nye nkpe lee

kato eto batɔnkpe lee awɔnɔ eto əsuəale ətsyuə, lefe nəmfo lee nə luubə nye əsuəale ətsyuə ditsyi kato fanloo nye lə kasɔ mfo nye lesa saa nə beyifoo, kulesa saa əmbə nə lofo bo nti bola kulefe ketsyiko lə Onanto eto lelabi nə úfi útə bo eyɛ lə Kristo Yesu Bonamute əsuə.

9

Onanto Dɪləkə YudaƆ, Nya Beyifo Wə Betidi.

¹ Lesa nə minlə bɔteyi eyifo ɔnukuale, inni sidia minlə bɔteyi, itsyise nyifo Kristo eto ole. Mɔ ləkɔesi nə əsuə Onanto eto Lɛwɔnɔ nsii, lɛ mɛ bɔteyi sitinti nkə minlə sidia bɔteyi. ² Nnla miə bete biə elɛ mɛ bulə lə taa utu nya yenlɛ mɛ bufi tinti taa lə mɔ utu kemiə? ³ Iyifo mɔ lelabi miə, lə yɔɔwunsə ko mɔ betidi ba bonko mə ni kusə kɔni eto betidi eto disii, muutə kusu bə Onanto kudi mɛ nkə woəfə mɛ lə Kristo əsuə. ⁴ Itsyise mə ni Israel eto kusə ko Onanto dɪləkə utsyə. Nya úfi mə uyifo wə bebi. Nya úləkə wə sekakedikɔ eto diyənde óte mə. Nya úləkə kenye ka ókle ku mə óte. Nya útə mə wə afi. Mə ni mba Onanto léte kase ele bə bayɛ besumu wə nɛ. Nya mə ni mba ókle kenye ko utsyə. ⁵ Mə bana ni mba lefo aye, ba ni baseke, ba Onanto dɪləkə utsyə. Nya lə mə ntii, nya Kristo lɛbɔ utsyi úbə fe kawunsia eto utidi. Idu mɔmɔ ɛntɔ lefe saa bitə lə bufi atəsə butə Onanto, wə ntəkə lesa saa kato. Ibə itə.

⁶ Inni bɔteyi minlə miə Onanto eto kenye ka óteyi utsyə eyifo kebimba, nya wényifo lə ke əsuə. Itsyise inni Israelfɔ kenke ni Onanto eto betidi. ⁷ Nya inni Abraham eto kafo eto bebi

kenke ni Onanto eto bebi. Onanto ateyi Abraham nkə, “Mɔɔyɛ lə Isak əsuə mfɔnsə fə kafo eto bebi.” ⁸ Nyamfo lɛ bote nkə, inni Abraham eto bebi ba kenke ole ni Onanto eto bebi. Bomu Onanto eto bebi ni mba lefo wə kɛnyɛtsyətsyə banɔ. Nya mbamfo woənyə fənkə Abraham eto bebi kosate nɛ. ⁹ Ditiki nə Onanto lɛteyi lə wə kɛnyɛtsyətsyə əsuə ni nkə, “Muusinkli mbə lələ aamba mfɛmato. Nya Sara ebole ubisaibi.”

¹⁰ Nya inni nyamfo mate. Fɛɛ Rebeka tsya ále bafimfi ini bebisaibi itsyi lə anto ɔni hã wə ni bo ona Isak əsuə. ¹¹⁻¹² Fɛɛ Onanto kpe kusu ko woayɛ kələkə betidi. Nya fe kase ibə itə nkoo, Onanto áteyi lesatsyuə utsyə fɛ bále bafimfi bamfo, fɛ lə bafimfi bamfo lə beyifo keyifo sɛɛ lee kabua saa. Nya kusu ko əsuə woayɛ mfo enni lə mə keyifo saa əsuə. Bomu óteyi Rebeka nkə, “Ubi ninə ebofiani nwə luusumu dikpəfile.” ¹³ Íbə itə fe kase Onanto lɛteyi lə Awɔnisa Kenkɛ eto Kukue əsuə nkə, “Nla Yakob, nya mɪnkisi Esau.”

¹⁴ Lə nyamfo esoo, be ele bə bɔteyi mɔmɔ? Bɔteyi bɔnlɛ boə Onanto eenyifo asa lə kusu sɛɛ əsuə? Kulefe! Inni nko inte kon. ¹⁵ Fɛɛ óteyi Moses nkə, “Utidi wə maala miə muunə kafoo, wə muunə kafo nɛ.

Nya utidi wə minla miə məənyə kaminsə, wə muunyə kaminsə nɛ.”

¹⁶ Nyaso kase Onanto ləənyə utidi kaminsə, aanyɛ lə utidi əmə eto lesa nə woala nye wəəyifo əsuə. Bomuu, itsyi lə kase Onanto kosate laabe lə kaminsənyənyə əsuə. ¹⁷ Nya lə Awɔnisa Kenkɛ

eto Kukue əsuəə, Onanto áteyi Egipte eto Oka Farao nkə, “Lə nyamfo esoo, nle fə seka butsyə bə lə nləkə mɔ əsuəale nte betidi eye lə fə əsuə, nya bə lə mɔ diye lə ləye letsyo bə lə kawunsiə eto betidi kenke lə banɔ.” ¹⁸ Lə nyasoo, utidi wə Onanto laala nkə wəənyə kaminsəə, wə wəənyə kaminsə nɛ. Nya nwə waala nkə utidi atoo, wə wəətə wəətidi ato nɛ.

Onanto Əənyə Ɔblɔ Lə Bo Əsuə Nya Wəənyə Bo Kaminsə Tsya.

¹⁹ Mi bətsyuə ebɔtɔ mɛ nkə, “Lə ite nkoo, beso Onanto nsi laalo utidi dikpi? Owoe loofɔ botaka kənyə lə Onanto eto ləkɔele əsuə.” ²⁰ Nya owoe feni kon bə lə edi etiki ənyə lə Onanto əsuə? Dikplibi antɔ utidi wə léto ni nkə, “Beso fə fáto mɛ mmə?” ²¹ Lə nyamfo eto kamaa, utidi wə laato ekplibi kpe kusu woasɔ sɛfɔtə fe kase ke woala. Nya woofɔ sɛfɔtə sia ɔminansə bufi kato ekplibi ənuə, nya wuufi dikplibi lɔɔni nə óto, laanɔ bobɛ utsyə itə eyididi. Nya wuufi dikplibi nuəfə utsyə itə ekubi bokpa kakpo. ²² Nya nko ke Onanto tsya díyifo nɛ. Woala nkə wəələkə wə ləblɔfi ote mba əsuə únyə ɔblɔ, bə lə bənyə wə əsuəale. Fɛɛ woefi disuətsyə tinti kətə mba ɔnlɛ ɔblɔ bunyə kakpe lə lefe nə eto lefe úkase uyi nkə wɔɔtsylɔsə mə. ²³ Nya nko ini bə óla nkə lə uləkə asa sɛɛ nnya nkpe lə wə diyənde kplɛ kemia ote mba woola nkə wəənyə kaminsə. Nya buyifo betidi ba ɔlɔ utsyə nkə lə bubə bunyə wə diyənde kplɛ. ²⁴ Lə nyaso úləkə bo tsya, inni Yudafo mate. Bomu ku mba lenni Yudafo tsya.

25 Ɔteyi ekpa wuee læ Onanto eto Unyelækætidi Hosea eto kukue əsuə nkə,
 “Betidi ba dímeni mɔ balee, mookpadi mə ‘Mɔ betidi.’

Nya kuse ko eto betidi maanlaa, mookpadi mə ‘Mɔ balala.’

26 Nya læ kaka tutuutu bátəyi mə bə,
 Binni mɔ betidi,

mfo əmə tutuutu bookpadi mə bə Onanto Wə Nsi Nkpe Lefe Saa eto bebi.”

27 Onanto eto Unyelækætidi Yesaya ábe letsya bembembe útə Israelfɔ katəyi nkə,

“Lə íbə bə Israelfɔ fui kpenkpenkpe fe lekpo eto læwinimi tsyaa,

mə nti esiani hã luunyə buləkə.

28 Itsyise Bonamute ebokponko kawunsiə eto betidi kenke lekpo mlə.”

29 Nya yuubə itə fe kase Yesaya letəyi læ lefe nə léfe mə nkə,

“Lenni Bonamute Ɔsuəletidi Kenke díbu bo kafo eto bebi bətsyuə utsyə,

eni bɔɔtsylɔsɔ bo tsya fe Sodom seka, nya butsyə fe Gomora seka!”

Ditiki Sɛɛ Nəmə Te Ditə Yudafo Tsya.

30 Lə nyamfo esoo, be ini bɔnlɛ bətəyi? Nko ini bə betidi ba lenni Israelfɔ nya bɛnsi nkɔ læ kusu sɛɛ əsuə, mə díbə báfiani betidi ba ni basɛɛ mɔmɔ læ Onanto eto ənemi se báfo wə bánɔ eso. ³¹ Fɛɛ Israelfɔ ba léfo afi nyamə nya banlɛ bokplatsya kekkeke bə læ beyifo kaseɛ, mámfo buyifo læ nnya əsuə bafiani basɛɛ. ³² Nya beso íbə nko? Itsyise bányɛ læ bofokanɔ əsuə bafo kaseɛ buyifo, bomu béfi mə ənəmi bətəkə læ

mə kosate eto eyisafa əsuə, nya bétusə lə Kristo wə nte fe leba nə əsuə utidi leetusə. ³³ Fe kase báwɔni bətsyə bə lə nyaso bétusə lə Kristo wə ni fe leba nə nte lə mə kusu əsuə fe kase inte lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nnya nle bətɛyi nkə,

“Bebe! Mfi leba nə luutə betidi tusə lə ni nle butsyə lə Sion eto umə.

Nya bɔɔtsyinini lə ni əsuə bedu banɔ.

Fɛɛ utidi wə ke lefo wə ɔnɔɔ,

wəmbudi kafoni lə wə ɔflo kulefe.”

10

¹ Mɔ bayimi, iyifo mɔ lelabi nə ditsyi lə mɔ utu kemia ku mɔ ɔlatoto itə Onanto miə Yudafo lə bənyə bofo. ² Nnyə mə kama nle bətɛyi minkəə, baakpe otsyikle sitinti lə Onanto busumu əsuə. Fɛɛ benyi kusu komə. ³ Itsyise bántɛ kusu ko Onanto laala nkə utidi ye lə uyifo ɔsɛɛ lə wə ənəmi. Bomu mə kosate ləbɛbɛ mə kusu bətə əsuə. Lə nyamfo eso bəmbokosə əsuə kaso bətə Onanto itə bə lə ote mə kusu ko əsuə bɔɔye lə uyifo mə basɛɛ. ⁴ Itsyise Kristo díbə ófo əsuəale lə Moses eto afi eto ani. Nya utidi saa léfo Kristo ɔnɔɔ, úyifo wə ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi.

Utidi Saa Ebofo Butə Bə Onanto Fo Wə Lə Nkpe.

⁵ Moses áwɔni asa utsyiko lə kase utidi leeyifo ɔsɛɛ eyɛ lə afi əsuə katɛyi nkə, “Utidi saa wə leeyifo lə afi nyamfo əsuəə, afi nyamfo ebutə wə nkpe.” ⁶ Fɛɛ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi itsyi lə kase utidi leeyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi eyɛ lə bofokanɔ əsuə nkə, “Mantɔ fə əsuə fənkə, ‘Owoe loobe usu Kato?’ Nya kaso ni bə, ‘Owoe

loobe usu Kato usu okpa Kristo oboko?’ ⁷ Nya mantɔ fə əsuə fənke, ‘Owoe luudufə usu kaso mfo ke?’ Nya kɔsɔ ni bə, ‘Owoe luusu okɔmə usu oboko Kristo ku wə?’ ”

⁸ Bomu lesa nə enlɛ bote ni bənkə, “Onanto eto ditiki nəmə ebɔfi fə pɛɛ, nya lenkpe lə fə kɛnyɛ ku fə lɛkɔɛsi kemiə.” Nya nyamfo ni bofokanɔ eto ditiki nə bɔnlɛ letsya bobɛ nɛ. ⁹ Nya lə emenkli kɛnyɛ, fatɛyi fə Yesu ni Bonamute, nya fafo fanɔ lə fə lɛkɔɛsi kemiə fə Onanto átakasə wə utsyiko okɔmə, Onanto ebutə fə nkpə. ¹⁰ Itsyise ɛyɛ lə fə lɛkɔɛsi kemiə nya faafɔ kanɔ, nya feeyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi nɛ. Nya ɛyɛ lə fə kɛnyɛ ka fefi fələkə nyamfo fatee, nya əsuə fuunyə bofo nɛ. ¹¹ Itsyise lə nyamfo seka əsuə nya Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue letɛyi nkə, “Utsyuə saa wə léfo wə ónɔ, kofani əmbɔlɛ wə kulefe.”

¹² Nyamfo lɛ bote nkə, letekɛkɛ saa əmbə lə Yudafɔ ku mba lenni Yudanyə nti. Nya Onanto ni bomblɛ eto Onamute, nya wookpo betidi ba kenke laato ola kətə wə atsyɔ. ¹³ Fe kase enkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə, “Utidi saa wə laato ola kakpadi Bonamute eto diyee, ebunyə bofo.”

¹⁴ Fɛɛ utsyuə saa ke dímamfo ónɔ, ntsyə woofɔ wə bokpadi katɔ wə lesa? Nya utidi wə kee eto ditiki bámfo bábe ni letsyaa, ntsyə fɛ bofo wə bofo kanɔ? Nya lə kuutsyuə mámbe ditiki nəmə letsya bətə mə lə lefe nə léfe mmə, ntsyə fɛ bɔɔnɔ ni? ¹⁵ Nya lə bántsyese batɔnkpee, ntsyə boobe ditiki nəmə letsya? Báwɔni bakpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto

Kukue əsuə bə, “Kase mba léboko Ditiki Səə nəmə díbə bédufə, aano bobe tinti.”

¹⁶ Fəə inni məmblə kenke ni mba díkafo Ditiki Səə nə mə. Itsyise Yesaya kosate áteyi nkə, “Bonamute, owoe léfo ditiki nə bóbe letsya óno?”

¹⁷ Lə nyasoo, bofokano ye lə ditiki nə bəno əsuə. Nya ditiki nəmə bəno ye lə Kristo letsya bobe əsuə. ¹⁸ Fəə lesa nə minlə bəto ni bəə, sitinti ini bə Israelfə máno ditiki nəmə? Bánə ni fe kase Awónisa Kenke eto Kukue letəyi nkə,

“Bánə mə kudu lə kawunsiə kenke,
 nya mə ditiki dísensə dísu kawunsiə eto
 kaseko kenke.”

¹⁹ Nya lə nsi nto nno miə nyalə Israel eto kusə máno ni kasə? Moses kosate ni utidi tute wə dítsyiko Onanto eto ditiki nəmə kenye buləkə kate katəyi nkə,

“Muutə miə bəsese ənəmi lə betidi ba lenni kusə əsuə.

Nya eyə lə betidibuki ba eto ənəmi dimansini to lə bətə binyə əblo.”

²⁰ Nya Yesaya esi ókpe əkəe óteyi mə wuee nkə Onanto atəyi nkə,

“Betidi ba dímambəbe məe, məmo bənyə mə.

Nya mínləkə mə əsuə mínte betidi ba dímantə kulesa itsyi lə mə əsuə bánə.”

²¹ Fəə lə Israelfə əsuəə, óteyi nkə,

“Nsensə mə ani ntsyə lefe nə ta, bə lə mfo betidi ba lembu kuutsyuə saa nya bataka bənyə lə mə əsuə.”

11

Onanto Ənyə Israelfə Kaminsə.

¹ Nyaso nle bɔtɔ mɔmɔ miə nyale Onanto áni wə Betidi? Owo lo. Inni nko ini kulaa! Mɔ kosate eyifo Israelnyə nya mini Abraham eto kafo eto ubi wə ditsyi Benyamin eto kafo. ² Onanto manni wə betidi ba unyi, úləkə utsyə taa kasəketsyikɔ ke. Nya biyi lesa nə b́awɔni b́akpɛ lə Awɔnisa Kenkɛ eto Kukue bə Unyeləkətidi Elia átɛyi Onanto itsyi lə Israelfɔ eto disiale əsuə nkə, ³ “Bonamute, betidi bamfo lélo fə bənyeləkətidi nya bésensə fə kedi eto leba kenke! Ini mɔ hã ni utidi wə díbu, nya banlɛ bɔbɛbɛ bə lə balo mɛ!” ⁴ Nte mbuayɛ bo Onanto díɛ wə? Ɔɛyi wə nkə, “Nləkə betidi akpi akuanse ntsyə itə mɔ əsuə ba dímanse akonki bətə ufíə Baal.” ⁵ Nko ke itsyə fe kase inte mɔmɔ nɛ. Israel eto betidi esiani bətsyue ebu ba Onanto díləkə utsyə itə wə əsuə ɛyɛ lə wə lefonə eso. ⁶ Wə lefonə əsuə nya óyɛ úləkə mə, nya inni lesa nə b́eyifo eso úləkə mə. Nya lə Onanto ələkə betidi lə mə keyifo ka banlɛ esoo, nyale eni wə lefonə menyifo lefonə tinti.

⁷ Nyale ntsyə nɛ? Lesa nə əsuə Israelfɔ dífi kusubebe bətəkə kekleeke, bənnɔyə ni. Fɛɛ mba sɛkɛ Onanto díləkə utsyə ənyə ni. Bafɛfɛ éti ato bətə Onanto eto bokpadi. ⁸ Fe nyamfo əsuəə, Awɔnisa Kenkɛ eto Kukue átɛyi nkə, “Onanto ələkə mə ani, nya kuninə dídi mə utu ku mə nsusu kenke.

Nya ibə nko ibə ese taa mi eto bale tsya əsuə, beentsyue koto nya bəənyə kulesa kətsyə lekpo.”

⁹ Nyaso Oka David átɛyi nkə, “Lə itə mə diyi saa eto lesa kedikɔ lə efiani uyibi wə b́abio lə banɔ lə wə.

Nya læ bédu bánɔ bédufə læ kotonənə əsuə.

¹⁰ Nya læ itə mə ənəmi læ eba bæ bensiembyə kulesa bətsyə lekpo.

Nnya læ itə mə kanyinyənyə læ kafiani bit-syike itə mə lefe saa.”

¹¹ Nya maato tsya minkə lefe nə Yudafɔ lætsyinini bédu bánɔ, bánya kenke nya bénsifo botaka keńyəə? Owo! Inni nko ini? Bomu itsyi læ mə botakebu esoo, mba lenni Yudafɔ tsya əbə bənyə bofo bæ læ itə læ ənəmi læ εε mə læ Yudafɔ bakpɔ mə kutsyuəε. ¹² Yudafɔ eto lehua nə béyifo eso Onanto ətə nkə kawunsiə kenke nyə asa εε. Nya lefe nə Yudafɔ ku Onanto eto nti lebiaa, asa εε esi íbə, íləkə mba lenni Yudafɔ eto disi læ ntu nya báfo Onanto eto atsyɔkpokpo kpə. Nya læ mə botakebu áboko atsyɔkpokpo nyamfo eto okle kawunsiə, læ íbə bæ Yudafɔ kenke esinkli bəbə bakɔ ku Onantoo, wə atsyɔkpokpo nnya luubə ebufui ekpe tinti.

Betidi Ba Lenni Yudafɔ Ɔnyə Bofo.

¹³ Nya mɔmɔ mimba lenni Yudafɔ, nle mi bɔtəyi læ lefe nəmfo nə minyifo nwə bətsyese mi mfoo, bæ nləkə mɔ keyifo eto bofe nte mi. ¹⁴ Nya ətsyuə εyε læ nyamfo əsuəə, muutə ənəmi ebɔε mɔ betidi, bakpɔ kutsyuəε itə ətsyuə Onanto ebofo mə bətsyuə. ¹⁵ Itsyise se Onanto díləkə mə anii, diyuə əbə Onanto ku kawunsiə eto betidi eto nti. Nya be luubə læ Onanto esinkli ofo mə? Yuuyifo fe kase utidi leekpe kesinkli kataka kəbə nkpə! ¹⁶ Lə didisa eto kutsyə tutε ko befi bətə Onanto eyifo kənkeε, nyalε didisa nəmə kenke

eyifo kենկե, Nko ke lə kuyi komə eto keyudu eyifo kենկե, nyalə ko kalə tsya eyifo kենկե.

¹⁷ Bála kuyi ko bétsyi eto kalə, nya béfi mimba lenni Yudafo ba nte fe dibutu eto kuyi ko bála bákłe bámaklasə lə nko bétsyi eto յլե wə bála eto kենյե. Itə bə mi tsya əbə bələ kedi bunyə ketsyiko lə kuyitsyitsyi komə, ko ni Yudafo eto keyudu յլո. ¹⁸ Nyaso bebe sinini biə biambesə əsuə kato lə uyilə wə bála əsuə. Itsyise lə biyifo nkoo, ele bə binyə bitsyə lekpo biə inni mi ni ko uyudu. Bomu uyudu nլե mi lə nkprə nլ. ¹⁹ Ebofo bօtօyի fənկə, “Bála uyilə əmə bələkə bə lə befi fə bəkə lə wə kենյե.” ²⁰ Nya nko ini nլ. Fեբ biyi biə mə mamfokanօ eso bála mə bələkə. Nya mi ənyə kաֆօկօ se befo bենօ eso. Fեբ nyamfo anլե bote bə bebesə mi əsuə kato, bomu ele bə bikate sikpi. ²¹ Itsyise lə Onanto mənyə mə kaminsə յկօbe Yudafo ba ni fe kuyi komfo eto յլե յլե, befo bենօ biə wuunyə mi kaminsə յկօbe mi յլե?

²² Nyamfo և bo bote kase Onanto lənyə kaminsə ku kase wə ditiki nkpe ale. Okpe ale itə betidi ba dիմենտսյուե wə koto, nya woefi wə lefonə kətə mi mba léfo wə bենօ kekleke lefe saa. Lə bienyifo nkoo, Onanto ebola mi uləkə lə kuyi komə əsuə. ²³ Nya lə Yudafo tsya áյե mə mamfokanօ, Onanto ebufi mə tsya okpe lə kuyi komə əsuə. Itsyise Onanto kpe əsuəale bə usinkli otsyasə kuyi eto kalə lə kuyi komə əsuə bə lə էկօbe էլե. ²⁴ Mimba lenni Yudafo te fe kuyi ko նյə lə dibutu, nya bála ko kalə bəbə bákłe bəkə lə umə eto kuyi ko bétsyi əsuə. Israel eto kusə eyifo fe kuyi ko bétsyi. Eso imbə ale itə Onanto bə ufi kuyitsyitsyi komə eto kalə ka bála

usinkliko ke otsyasə ukɔ lə nko əsuə bála ke, nya yɔɔləkɛ eso.

Onanto Eto Betidi Kenke Ebunyə Bofo.

²⁵ Mɔ bayimi, asa ətsyuə kpe nnya lɛkula mi nya minla miə mæləkə nte mi bə yensikula mi lə bɛyɛ bubu biə biyi kobe tinti beso. Nnya ni bə, Yudafɔ bətsyuə eto atotitidi nnya bankpe embutsyə ɛklɛ. Bomu atotitidi nyamfo ebola lefe nə Onanto dínyə sitiditu sia woala lə mba lenni Yudafɔ eto nti ólosə. ²⁶ Nya kusu komfo əsuə yɔɔyɛ bə Yudafɔ kenke lə bənyə bofo fe kase Onanto lɛtɛyi lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nkə, “Ofomfokətə ebutsyi Sion ubə,

nya wuubə uləkə disiale saa lə Yakob eto kato eto bebi nti.

²⁷ Nya kɛnyɛklekle kamfo ebɔkɛ lə bonko mə eto nti

lə lefe nə minləkə abuayifoyifo lə mə nti.”

²⁸ Yudafɔ eyifo Onanto eto balo, itsyise bámfo Ditiki Sɛɛ nəmə banɔ. Lə nyamfo esoo, mimba lenni Yudafɔ kpe kənyənko. Fɛɛ se Onanto díləkə mə utsyə taa banamə lefe esoo, woala mə.

²⁹ Itsyise lə Onanto ələkə betidi bətsyuə nya úte mə wə lefonə ditsyuəə, wəmbofloma ni. ³⁰ Nya mimba lenni Yudafɔ, béta Onanto bíbu lə lefe nə léfe mə əsuə, fɛ mɔmɔ, Onanto ənyə mi kaminsə lə Yudafɔ eto atotitidi esoo, ³¹ nko ini bə lə kase Onanto dínyə mi kaminsə esoo, Yudafɔ ensientsyue Onanto koto mɔmɔ bə lə Onanto lə unyə mə tsya kaminsə. ³² Onanto ələkə betidi ba ta ani, nya mə atotitidi díti mə kusu iyifo fe diyo bákpe mə, lə itə bə unyə məmblɛ kaminsə.

Tə Lə Botesə Onanto.

- 33 Onanto amə tinti! Nya asa sɛɛ kenke etsyi wə ɔflo. Nya sitintii, wə ni kobe nya unyi asa nnya kenke eto kemia kukɔnɔ.
kələkə kasɔ bɔnɔ.
Nya kutsyuə sa əmbofo esu nya əsuə waayɛ keyifo wə asa kasɔ bɔnɔ.
Nya kutsyuə saa əmbofo esu nya əsuə wə ayɛ keyifo wə asa kasɔ bɔnɔ.
- 34 Nko eso bəwɔni bəkpe lə Awɔnisa Kenke eto Kukue əsuə nkə, “Owoe laanɔ Bonamute eto nsusu kasɔ?
Nya owoe ni wə ɔwunsəkotsyuə?”
- 35 Owoe dıkətə wə lesatsyuə unyə bə lə ubə utsyə wə lə nnya kenye?”
- 36 Wə dıyifo lesa saa, nya wə dımuə asa nnya kenke ɔnlɛ, nya wə ni lesa saa eto kalosəkɔ.
Atesə itə Onanto idu mɔmɔ isu manlo manlo.
Ibə itə.

12*Bitə Lə Busiə Nkpe Bukeyifo Onanto Eto Keyifo.*

¹ Nyaso, mɔ bayimi, se Onanto nlɛ bo kaminəsə bunyə ɛyɛ lə wə kafo ɛkpe tinti esoo, nlɛ mi lekpa kpa sitinti miə, bifi mi əsuə bitə Onanto fe keditətə seka nnya diyifo kenke, nnya ləəyuəsə wə kafo tsya lə mi nkpə bo binsi mfo eso. Nyamfo ni kase ele bə bɔyɛ busumu Onanto lə ləkɔəsi kəmiə nɛ. ² Biensiə nkpə fe kase kawunsiə kamfo eto betidi ləəsiə mu. Bomu bitə lə Onanto lə ɔtsyi mi nsusu ɔwuninsə lə befiani betidi fɔfɔ. Nyamfo luutə binyə lesa nə Onanto laala, ku lesa nə lələkɛ, nya diakɛ wə ɔkɔɛ nya ləflo kenke tsya.

³ Nya ԵԿԵ ԼԵ keyifo ka útə mə ԼԵ wə lefonə əsuə esoo, nԼԵ mimblԵ bօtԵyi minkə biambesə əsuə kato enso kase ele bə itsyə. Bomu bitə ԼԵ mi nsusu ԼԵ bote bə bebokosə əsuə kasօ nya utsyuə saa ԼԵ ukato wə əsuə ukabe ԼԵ wə bofakanօ bo Onanto dítə wə eto ale əsuə.

⁴ Fe kase bonkpe əsuə ani nnya nkpe akpa akpa nnya leeyifo keyifo kani eto oklee, ⁵ nko ke ini bə buyifo betidi kprə tsya. Buyifo utidi eto əsuə ani nnya ntsyi akpa akpa kprə nyamfo ԼԵ bo Լօniyifoyifo ku Kristo eso, nya akpa akpa nyamə ԼԵkօօ bətsyuə iyifo utidi յni. ⁶ Nyaso bitə ԼԵ bufi ətəsa akpa akpa nnya Onanto dítə bo ԵԿԵ ԼԵ wə lefonə əsuə buyifo keyifo. ԼԵ utidi utsyuə afo Onanto eto Ditiki ՏԵԵ nəmə eto buləkəkate eto ətəsa, ele bə obe ni letsya ku bofokanօ bo nkpe wə. ⁷ ԼԵ utidi utsyuə eto ətəsa ni bə յwunsəko betidi bamba eto keyifoo, ele bə uyifo ke ku kafo faa ka wofo. ԼԵ asabote inii, ele bə ote asa nyamə fe kase wofo. ⁸ ԼԵ betidi nkԵale kpekpe inii, ele bə okpe betidi nkԵale ԼԵ nnya əsuə. ԼԵ kafoԵkpe buyifo kətə betidi inii, ele bə uyifo nnya ku kafo faa. Nya ԼԵ betidi bօyenko tsya inii, ele bə ufi wə kobe kenke utə keyifo kamə eto buyifo, ԼԵ յտօnko mə. ԼԵ kaminsənyənyə inii, ele bə unyə kaminsə ku wə utu kenke.

⁹ Bela mi betidi ku lelabi kenke. Bikisi lehua ԼԵ bԵkօbe lesa ՏԵԵ bԵԼԵ kԵkԵke. ¹⁰ Bifi lelabi bitə mi bətsyuə ku utu faa fənkə bayimi ba Լ՛օfo bánօ. Nya bitə mi bətsyuə dibu enso mi əsuə.

¹¹ Bienyifo sԵflօ, bomu bԵkpe յtsyini ԼԵ mi keyifo əsuə. Bisumu Bonamute əmə ku mi utu kenke.

¹² Se bԵnԼԵ kusu bobԵ itə lesatsyuə esoo, binyə disuəyuə ԼԵ keyifo saa ka bԵnԼԵ buyifo əsuə. Nya

binyə kekleke lə kanyi əsuə. Nya bikato ola lefe saa. ¹³ Bəwunsəko mi bayimitsyuə ba léfo bānɔ ba asa nɛ bohiā. Nya bifi kafo faa befo bafɔ.

¹⁴ Bɛtɔ Onanto lə okpo betidi ba laabɛɛ mi kabua atsyɔ. Tɔ atsyɔkpokpo ətə mə, menkudi mə. ¹⁵ Binyə disuəyuə ku mba nɛ disuəyuə bunyə. Nya biwinko mba nɛ buwi. ¹⁶ Biyifo bani ku mi bətsyuə lə mə nkɔpəsiasia əsuə. Biambesə əsuə kato, bomu bɛkɔ ani ku mba dimanle betidi lə betidi eto ənəmi. Nya mənɔyə fə əsuə fe nwə ni obesibe onso.

¹⁷ Lə utsyuə eyifo mi kabua biemfi kabua betisə wə oko. Kɔplatsya lə eyifo lesa nə lələkɛ lə bitidi eto ənəmi. ¹⁸ Bɛyɛ kusu saa ko luunə diyuə eboko mi ku betidi bamba eto nti. ¹⁹ Mɔ bayimi, biantisɛ utidi eto lebuə oko kulefe. Bomu bitə Onanto kusu lə utə utidi əmə ni kayofofɔ utə mi. Itsyise Onanto átɛyi lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nkə, “Mɔ ni Onamute wə laato kɛnyɛ kətə, nya mɔ ni futsyə lətətə kayofofɔ.” ²⁰ Bomu lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə, bátɛyi bo bə, “Lə kukɔnsɛ lə fə oloo, tə wə lesa lə udi.

Lə utukue lɛ wəə, tə wə ntu lə unə.”
Itsyise lə eyifo nkoo, akpa kutəmbli akpo wə lə disinti, nye ətə kofani alɛ wə

²¹ Biəntə lə kabua lə kedi mi utu, bomu bifi kasɛɛ buyifo bitəkə lebuə kato.

13

Bifi Dibu Bitə Kasɔ Ka Əsuə Binsi Eto Batɔnkotɔnko.

¹ Ele bə utidi saa fi dibu utə Aba eto ɔtɔnkotɔnko. Itsyise aba saa əmbə əsuəale leni

Onanto ɔflo itsyi. Nya Aba wə nsi mɔmɔɔ, Onanto difi mə utsyə mfó. ² Lə utidi utsyuə átaka uńyə lə Aba utsyuə əsuəə, Onanto eto lesa nə útsyue útsyə əsuəə, ni ótaka uńyə nɛ. Nya betidi ba leeyifo nkoo, bəənə kotonənə kaboko əsuə.

³ Betidi ba leeyifo kasεε, aante Aba sikpi, bomu betidi buaa, mə laate asa sikpi nɛ. Lə bela biə biayε Aba sikpi botee, ele bə biyifo lesa saa lə kusu əsuə lə befo atesə. ⁴ Itsyise uyifo Onanto eto uyifoyifo wə laabεbε fə kasεε. Fεε lə eeyifo kabua, nyalε te wə sikpi. Itsyise inni bimba ini bə bətə wə əsuəale! Onanto eto uyifoyifo uni. Nya uyifo utidi wə laabe nkə beyifo lesa saa lə kusu əsuə nya wəənə obuayifo saa koto.

⁵ Nyamfo eso ele bə bebokosə əsuə kasɔ bitə batɔnkotɔnko. Nya inni lə Onanto eto lɛblɔfi mate nɛ luubə fə əsuə eso, bomu lə fə lɛkɔəsi nə loolo fə dikpi tsya eso.

⁶ Lə nyamfo tsya eso ele bə befo oko bitə mi kasɔ eto batɔnkotɔnko, itsyise Onanto eto keyifo banlε buyifo. Nya b́fi mə lefe kenke bətə bə lə batɔnko betidi. ⁷ Nyasoo, befo oko bitə utsyuə saa wə ele bə befo bitə. Lə kasɔ kamfo eto atabi ni nnya bensi bə lə befi bətə utsyuə saa wə ele bə bətəə, bifi bitə. Lə oko unii, ele bə befo wuntsya. Lə futsyə ele bə bifi dibu bitəə, bifi bitə wə. Nya lə atesə tsya ele bə idii, nyalε bifi atesə bitə.

Ele Bə Bola Batsyuə.

⁸ Lə bisi utsyuə kayoo, manni ke bofo. Fo kemblε alosə. Fεε kayofofɔ ka biusiə ka biembofo ke bofo kalosəə, ke ni lelabi itə mi bayim-itsyuə. Itsyise utidi saa wə nkpe lelabi itə wə

օյimitsyuaə, ete bə utsyue Onanto eto afi nyamə koto. ⁹ Afi nnya bətə bo Է bətəyi nkə, “Mankpo kusia nye kusə, manlo utidi, menyu, mansesə ənəmi lə kuutsyuaə eto asa əsuə,” nya lə befi afi nnya kenke bakո, eka lesa lոni klon nə ni bə, “La fə օյimitsyuaə fe fə əsuə.” ¹⁰ Lə aala fə օյimitsyuaə, embuyifo wə kabua. Nyaso lelabi ni lesa nə əsuə afi nyamfo kenke nkրəsə.

¹¹ Besankli lə selabe əsuə! Lə bəyԷ lə kusu komfo əsuə. Itsyise biyi lefe nə əsuə bonkpe mոmո. Lefe nə əsuə Onanto luuləkə bo ebոfi mոmո enso lefe nə bոto Kristo bofo kanո. ¹² Ketsye lefe Էbubə Էfe, nya kale fe kale busia. Nyaso bəyԷ ketsye eto asa buyifo, lə bifi amamawu nya diնyə itə betidi ba nkpe lə lekpasə eto diyənde əsuə bekrpe. ¹³ Bitə lə bոԷ bo əsuə ola fe betidi ba laayԷ lə lekpasə eto diyənde əsuə. Nya yenyifo udikpuu eto budi ku sitəkrə ku asոոodidi eto abua ku disialeiyifoyifo eto asa ku ntimama ku kenəmisԷ eto eyifosa. ¹⁴ Bomu bifi Bonamute Yesu Kristo bekrpe fe awu, lə biləkə nsusu bitsyiko lə əsuə eto sinə eto asa bimba nnya laakle mi lə ոkոԷ əsuə.

14

Biankponko Mi Bayimitsyua Lekpo.

¹ Befo mi utidi wə eto bofokanո diməmmuə tո ale ku kafo faa bekrpe lə mi nti. Biemfi kedia betsyako wə lə lesa nə ele bə uyifo lee yanle nə bə uyifo əsuə. ² Utsyuaə eto bofokanո ətə wə kusu bə ofo lesa saa budi, Է, bətsyuaə ba eto bofokanո məmmuə tո alee, didisa nə bənkpesinə ni nə hā beedi. ³ Nya yanle bə utidi wə leedi lesa saa

mfoo, nyə wə fe nwə dimənyə utə. Nya nko ini yanle bə nwə leekisi didisa ditsyuə tsya kpo nwə leedi lesa saa eto ənəmi kasə. Itsyise Onanto áfo wuntsya lə nkpə.

⁴ Owoe feni bə lə akponko utidi bamba eto uyifoyifo lekpo? Wə kosate eto Onamute eto ənəmi eebe lə nwə mə ńyə kekleke utə wə lee, lee unńyə. Nya uyifoyifo əmə tsya ebuńyə kekleke, itsyise Bonamute ebofo butə nkə unńyə kekleke utə wə.

⁵ Utidi utsyuə eebu nkə diyi ditsyuə afé lesə abamba. Nya utsyuə tsya əənyə eyi nnya kenke nkə iyifo ani. Ele be utsyuə saa nyə nkə lesa nə weeyifo aləke. ⁶ Utsyuə saa ke leefi dibu kətə diyi dutsyuəə, woeyifo nko kefi kətə Bonamute dibu. Nya utidi utsyuə wə ke leedi didisa ditsyuə tsya, woedi ni kefi kətə Bonamute dibu, itsyise woasə Onanto ani lə didisa nəmə eto disi. Nya utidi wə lenni nkə woembudi lesa ditsyuə eto okle tsyaa, woeyifo nko kefi kətə Bonamute dibu. Nya woasə Onanto ani. ⁷ Bo kuutsyuə saa ensi nkpə itə wə əsuə hā. Nya nko ke ini bə bo kuutsyuə saa tsya ənkpə kətə wə əsuə. ⁸ Lə busi nkpəə, busi mu itə Bonamute. Nya lə bukpə tsyaa, bukpə itə Bonamute. Nyaso lə busi o-o nye bukpə o-o, buyifo Bonamute eto bale.

⁹ Nyamfo eso sitintii, Kristo əkpə, nya usi ótaka utsyi օկօմə úbə nkpə bə lə ofiani Onamute utə bəkpənkpə ku bəkpənsiə kenke. ¹⁰ Beso ele bə lo fə օyimitsyuə dikpi? Nyee, beso fəənyə fə օyimitsyuə fə wə mamfłə? Bomble ebunyə lə Onanto eto lekankpome eto ənəmi bə

lə okpronkobo lekpo. ¹¹ Itsyise b́awoni b́akpe lə Awoninsa Eto Kukue Kenke bə,
 “Bonamute átəyi nkə, ‘Lə lefe nə minsi nkpə
 mfoo, nle mi b́otəyi kekleke minkə,
 utsyuə saa ebose akonki utə mɛ.

Nya utidi saa ebofo ɔno nkə mo mi Onanto.’
 ”

¹² Nyaso utsyuə saa lə bo nti ebuləkə wə əsuə
 kenye lə Onanto ɔflo.

*Menyifo Kulesa Nə Luutə Fə Ɔyimitsyuə Lə
 Udu Ɔno Lə Wə Bofokano Əsuə.*

¹³ Lə nyaso bitə lə b́oye bo b́atsyuə b́otəyi
 bə bamflo. Bomu bitə lə b́ose lesatsyuə uyi bə
 boembuyifo kulesa nə luuti kuutsyuə saa kusu
 lə wə bofokano əsuə bə yembunə kuutsyuə ekpe
 lə lehua əsuə. ¹⁴ Se minsi nkpə lə lóniyifoyifo
 ku Bonamute Yesu esoo, nyi sitinti lə mo lekɔəsi
 kemia miə didisa saa əmbə nə laabiasə kuutsyuə.
 Fɛ lə utsyuə ənyə lesatsyuə fe lesa nə laabiasə
 wə, lesa nə əmə ebobiasə wə əsuə.

¹⁵ Lə eedi lesatsyuə nnya fenyi fə nnyakpe
 fə ɔyimitsyuə buləə, yenyifo lelabi fanle buləkə
 kate wə. Məntə lə lesa nə feedi lə lebiasə fə
 ɔyimitsyuə eto bofokano, itsyise Kristo əkpə lə
 wə disi tsya. ¹⁶ Nya biəntə lə betidi bamba lə
 bakpe lesa nə mi nyi biə diyifo lesa sɛɛ, kɔflo.
¹⁷ Itsyise lə Onanto eto sekakedikɔ kato, budi
 ku bunə manle kulesa. Bomu nnya əsuə inkpesə
 ni kasəyifoyifo, diyuə ku disuəyuə nə Ləwono
 Kenke ləətə. ¹⁸ Itsyise nwə leesumu Kristo lə
 kusu komfo əsuəə, wə Onanto laala nya betidi
 tsya ləətə dibu nɛ.

19 Nyaso bitə lə bokpe nkəale saa boofə lə buyifo lesa nə laaboko betidi diyuə lə itə betidi lə babé disı lə ləwɔnɔ əsuə. 20 Bianyē lə didisa eso bebiasə Onanto eto keyifo. Edisa saa eyifo kənke, fεε yanleke bə eyē lə didisa nə utidi luudi eso yuutə utsyuə dufə lə kabua əsuə. 21 Lesa sεε ete ini bənkə, ye sinə nye nte nye lesa nə luunə fə ɔyimitsyuə lekpe lə lebuə əsuə budi nye bunə.

22 Nyaso tə lə lesa nə fafo fanɔ lə asa nyamfo əsuə, lə eke lə fə ku Onanto eto nti ete. Disuəyuə aake utidi lə əsuə lə wə ləkɔəsi aanlo wə dikpi lə lesa nə úyifo aleke itə wə. 23 Fεε lə utidi utsyuə edi lesa nə wə ləkɔəsi diməntə wə kusuu, Onanto aalo wə dikpi lə udi ni, itsyise weentsyue lesa nə ófo ónɔ koto. Nya lesa saa nə bəyifo dímanyē lə bofokanɔ əsuə, eyifo lebuə.

15

Bitə Lə Buyifo Asa Nnya Lɔkə Betidi Bamba Ɔkɔε Bomu.

1 Bomba eto bofokanɔ dikəmuə alee, ele bə bɔwunsəko mba eto bofokanɔ ləmbətɔ ale bənyə. Nya yanle bə búyifo nya leleke itə bo əsuə ete. 2 Lə nyaso ele bə bo nti eto utsyuə saa yifo lesa nə lɔleke itə wə ɔyimitsyuə nya luutə bə obe lə ləwɔnɔ əsuə. 3 Itsyise Kristo kulaa tsyaa, inni lesa nə leleke itə wə əsuə úyifo. Bávɔni bákpe lə Awɔnisa Kənke eto Kukue əsuə bə, Kristo átəyi Onanto nkə, “Aka nnya betidi laaka fə, əbə ékpo mə lə əsuə.” 4 Nya asa nnya kənke bávɔni bətsyə lə lefe nə léfe mmə lə Awɔnisa Kənke eto Kukue əsuə, bávɔni nnya bətsyə bə lə bokase asa lə nnya əsuə, bə lə bokpe lə kanyi

əsua tɕyaa, utsyuə saa lə uńyə kekleke eye lə Awɔnisa Kenke eto bɔwunsəko bo nkpe itə bo əsuə bə lə bunyə kusubebe.

⁵ Onanto wə laawunsəko bo bə lə bofo buńyə kekleke lə kanyi nyənyə saa əsuə, nya woakpe bo nkəalee, lə utə lɔniyifoyifo lə ləke mi lə nti lə Kristo Yesu eto kama butənkɔ əsuə. ⁶ Nya lə mible lə bufi ɔkɔɛ ɔni bebesə Onanto wə ni Bonamute Yesu Kristo eto Anto kato.

Bátɛyi Mba Lenni Yudafɔ Tɕya Ditiki Sɛɛ Nəmə.

⁷ Lə nnya esoo, bisensə mi ani lə befo bətsyuə fe kase Kristo dísensə ani ófo mi. Biyifo nyamfo lə betidi lə batesə Onanto. ⁸ Nyaso nle mi bɔtɛyi kakpasə minkə Kristo əbə ófiani Yudafɔ eto usumunyə bə lə uləkə ditiki nə Onanto letɛyi Yudafɔ eto bana eto bana útsyə ote nkə ditiki nəmfɔ eyifo ɔnukuale nya bə lə ibə itə nko sitinti.

⁹ Nya bə betidi ba lenni Yudafɔ tɕya lə batesə Onanto lə wə kaminsənyənyə eso. Báwɔni lə Awɔnisa Kenke eto Kukue əsuə nkə, “Lə nyamfo esoo, mɔɔtesə fə lə betidi ba lenni Yudafɔ eto nti.

Nya muusə əsə mfi ntesə fə diye.”

¹⁰ Nya besi bátɛyi bənkə,

“Mimba lenni Yudafɔ nyə disuəyuə ku Onanto eto kusə.”

¹¹ Besi bátɛyi tɕya bə,

“Mimba lenni Yudafɔ kenke bətesə Bonamute əmə.

Nya mi ese ese eto betidi kenke bətesə wə.”

¹² Yesaya tɕya esi ówɔni ɔle bɔtɛyi nkə,

“Yese eto kafo eto ubi ebuke ɔbɔ.

Nya wə ni utidi wə lootaka udi seka lə ese ese eto betidi ba kenke lenni Yudafo əsuə. Nya buufi mə kusubebe bətəkə lə wə əsuə.”

¹³ Nlɛ lekpakpa miə Onanto wə ni bo kusubebe tə lə disuəyuə lə diyi mi əsuə kenke, nya lə binyə diyuə lə kase bifi mi əsuə bitəkə lə wə əsuəale əsuə, lə Onanto eto Lɛwɔnɔ Kenke eto əsuəale lə itə bə mi kusubebe lə kobe kokpe mi lə əsuə.

Paulo Ɛləkə Nnya Eso Ɔwɔni Kukue Ko Nkpe Kasɔnɔnɔ Krə Mfo Ɔtsyese Mə.

¹⁴ Mɔ bayimi, mɔ kosate mfo nnɔ sitinti miə asa sɛɛ buyifo aba ekpo mi lə əsuə kenke. Nya biyi asa nnya kenke itə bə biofo mi bətsyuə asa bote lə nnya əsuə. ¹⁵ Mfi mɔ utu ntəkə sitinti lə ni nya minwɔni asa krə lə kukue komfo fe kaklomasə itə mi lə asa nyamfo ɛyɛ lə Onanto eto lefonə nə útə mɛ eto əsuəale əsuə. ¹⁶ Itsyise úyifo mɛ nkə ntsyi nwuninsə nyifo Kristo eto uyifoyifo ntə betidi ba lenni Yudafo. Nya lə nyifo kesumu eto keyifo ka ni bənkə mbe Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya ntə betidi ba lenni Yudafo bə lə nnə mə mboko Onanto fe kesumu eto asa nnya nnya luudufə Onanto ənə, ini Lɛwɔnɔ Kenke diyifo nnya kenke.

¹⁷ Lə nyamfo eso moofɔ ləkɔəsi bɔsɔ lə lesa nə Yesu Kristo diyifo ɛyɛ lə keyifo ka minlɛ buyifo kətə Onanto eso. ¹⁸ Məmbofo ləkɔəsi bɔsɔ kedi etiki lə lesatsyuə bamba əsuə enso nnya Kristo diyifo ɛyɛ lə mɛ əsuə hā. Utə nkə nnə betidi ba lenni Yudafo mboko, bə lə bəbə betsyue Onanto eto ditiki koto ɛyɛ lə lesa nə mínteyi mə ku nə mínyifo əsuə tsya. ¹⁹ Nya úyifo nko ɛyɛ lə

asa nnya mínłəkə mínte ku ayanisa nnya bənyə mínıyifo ԵԵ ԼԵԽՈՆՈ ԿԵՆԿԵ eto əsuəalə əsuə eso. Լə nyaso ídu Լə Yerusalem ԵԵ etsyilama ísu Iliriko eto ԼԵԽՉՈ մֆՕ, mbe Kristo eto Ditiki ՏԵԵ nəmə letsya éfia kenke. ²⁰ Ídu taa k՝ kenkee, íyifo m՝ lelabi kekleke minkə Լə mbé Ditiki ՏԵԵ nəmə letsya Լə nlebe bo bánno t՝ Kristo eto diyə. Nya inni bə Լə nto ntəkə Լə utsyuə bamba eto lesa nə útsyə kas՝ ku boto əsuə. ²¹ Bomu bə lesa nə bəw՝ni bətsyə Լə Aw՝nisa ԿԵՆԿԵ eto Kukue kaf՝ Լə ibə itə nko bə,

“Betidi ba bánteyi mə itsyi Լə ditiki nəmə lefe nə léfee, mə luunyə bətsyə wə lekpo bate wə nԵ.

Nya mba tsya dimanno t՝ kulesa Լə wə əsuə Լə lefe nə léfee, mə ԼՈՆՈ wə kas՝ nԵ.”

²² Keyifo ka minlə buyifo mfo əntə mԵ kusu nyaso maamfo mi լֆՈ bubə nԵ.

²³ ԲԵ մ՝մ՝՝, se mínkalosə m՝ keyifo Լə ԼԵԽՉՈ nəմֆ՝, nya se minlə kusu b՝b՝b՝ Լə alə kpə nnya léfe bə Լə mbə nyə mi esoo, ²⁴ mfi nsusu miə Լə mbə nԼԵ Spania bofee, Լə nyԵ mi լֆՈ. Nla miə maayԵ mi լֆՈ Լə bəwunsəko mԵ Լə m՝ մֆՕ busu əsuə Լə nsիə Լə mi լֆՈ Լə búnyə disuəyuə ku bətsyuə itə lefe kliminti ditsyuə eto kama bólosə. ²⁵ TsyafԵ մ՝մ՝՝, nto Լə Yerusalem Լə nsu nwunsəko Onanto eto betidi ba nkpe մֆՕ. ²⁶ Itsyise iyifo bafokan՝ֆ՝ Լə Makedonia ku Akaia eto lelabi faa bə baako atabi ətsyuə Լə befi batsyese bakombo ba nkpe Լə bafokan՝ֆ՝ nti Լə Yerusalem մֆՕ. ²⁷ Iyifo mə lelabi kaf՝ faa bə beyifo nko. Nya Լə sitintii, beyifo bayodi Լə m՝ լֆՈ! Itsyise Լə betidi ba lenni Yudaֆ՝ ənyə kedik՝

ku YudaƆ eto lɛwɔnɔ eto asa sɛ ɛsuɛ, eyi fɛnkɛ ele bɛ mɛ tsya wunsɛko YudaƆ ku mɛ asa nnya banlɛ bunyɛ ketsyiko lɛ nnya ɛsuɛ.

²⁸ Nyaso lɛ nyifo keyifo kamfo nlosɛ nya bafɔ asa nnya bɛnyɛ basɔ leboo, muusu Spania nya mɔɔyɛ mi ɔflo mfɔ lɛ mfe ntɔ. ²⁹ Nyi miɛ lefe nɛ muubɛ mi ɔflo, nyenko Kristo eto atsyɔkpokpo kenke nlɛ mi boboko.

³⁰ Mɔ bayimi, nlɛ mi lekpakpa tinti lɛ Bonamute Yesu Kristo eto diye ɛsuɛ ku Lɛwɔnɔ Kenkɛ eto lelabi ɛsuɛ miɛ bɛwunsɛko mɛ lɛ bɔto ola kekkele butɛ Onanto lɛ mɔ disi. ³¹ Beto ola bɛlɛ Onanto lekpakpa bɛ lɛ ulɛkɛ mɛ utsyiko Yudea eto betidi ba ni mankokafɔ eto ani nya lɛ mɔ keyifo lɛ Yerusalem mfɔ lɛ kakɛ Onanto eto betidi mfɔ ɔkɔɛ bamɛ. ³² Nya lɛ Onanto atɔnɔɔ, muubɛ ndufɛ mi nti ku disuɛyɛ, bɛ lɛ bomblɛ lɛ bola bɔwɔnɔ busiɛ. ³³ Onanto wɛ lɛtɛtɛ diyuɛ, lɛ usiɛko mimblɛ kenke. Ibɛ itɛ.

16

Paulo Ɔsiɛsɛ Betidi Akpa Akpa Ba Nkpe Lɛ Roma Ɔtsyese.

¹ Nla miɛ mɛɛlɛkɛ bo ɔyimisio Foebe nte mi. Uyifo ɔwunsɛkotsyuɛ utɛ Kenkrea lɛ bafokanɔfo nti. ² Nya nlɛ mi lekpakpa miɛ lɛ befo wɛ kukɔnɔ lɛ Bonamute eto diye ɛsuɛ lɛ kusu ko diɲyɛ itɛ Onanto eto betidi ɛsuɛ. Bitɛ wɛ bɔwunsɛko saa bo wɔɔtɔ utsyiko mi ɔflo, itsyise ɔwunsɛko betidi kpɛ ku mɔ ɛmɛ tsya.

³ Siɛsɛ Priska ku wɛ usɛ Akwila ba bomɛ diyifo mɔ beyifoyifotsyuɛ lɛ Kristo Yesu ɛsuɛ. ⁴ Bɛmuɛ ɛsuɛ bɛɲyɛ bɛ bofo bukpɛ lɛ mɔ disi kulaa tsya.

Nya inni mɔ mate ete nɛ mɛ ani bɔsɔ, bomu ku betidi ba lenni Yudafɔ eto bafokanɔfɔ eto etsyukpa bamba ɔtsyua kenke tsya.

⁵ Lɛ ɛsiɛsɛ bafokanɔfɔ ba laatsya lɛ mɛ diyo mfɔ tsya. Siɛsɛ mɔ ɔyetsyua lala Epaineto wɛ ni ututɛ wɛ letsyi lɛkɔɛsi ɔwuninsɛ ɔfɔ Kristo lɛ Asia eto kasɔ mfɔ.

⁶ Nya lɛ ɛsiɛsɛ Maria wɛ diyifo keyifo keklege ɔtɛ mi ditsyukpa nɛmfɔ.

⁷ Siɛsɛ Androniko ku Yunia ba ni mɔ kusɛ eto betidi ba ni bonko mɛ bɔkpe lɛ aba eto diyo mfɔ. Betidi yi mɛ tinti fe mba baatsyese nkpe lɛ batɔnkpe nti. Nya bɔtɔ mɛ lɛ Kristo bofo kanɔ ɛsuɛ.

⁸ Siɛsɛ Amplia wɛ maala tinti lɛ Bonamute ɛsuɛ ɛtɛ mɛ.

⁹ Nya lɛ ɛsiɛsɛ Urbana wɛ ni bo uyifotsyua ku ɔyetsyua lɛ Kristo ɛsuɛ ɛtɛ mɛ. Nya lɛ ɛsiɛsɛ mɔ ɔyimitsyua lala Staki.

¹⁰ Siɛsɛ Apele wɛ bɔtɔ bɔbe nya bɔnyɛ boɛ uɔnyɛ itɛ Kristo. Nya lɛ ɛsiɛsɛ Aristobulo eto diyo eto betidi kenke ɛtɛ mɛ.

¹¹ Siɛsɛ Herodion mɔ otokponyɛ ɛtɛ mɛ. Nya lɛ ɛsiɛsɛ Narkiso eto diyo eto betidi ba dɔfi mɛ ɛsuɛ bɛtɛ Kristo.

¹² Siɛsɛ besio ba ni Trifaena ku Trifosa ba diyifo Bonamute eto keyifo. Nya lɛ ɛsiɛsɛ mɔ ɔyimitsyua lala Persi wɛ ni usio ɔni wɛ tsya diyifo keyifo tinti utɛ Bonamute.

¹³ Siɛsɛ Rufo wɛ Bonamute dɔlɛkɛ fe wɛ ole ku wɛ ambe wɛ tsya lɛlɛ mɛ fe mɔ ambe ke.

¹⁴ Siɛsɛ Asinkrito, Flegon, Herme, Patroba, Herma ku mɛ bayimi bafokanɔfɔ ba nkpe lɛ mɛ ɔflɔ.

¹⁵ Siəsə Filologo, Yulia, Nereo ku wə ɔyimisio, ku Olimpa ku Onanto eto betidi kenke ba nkpe lə mə ɔflo.

¹⁶ Bisiasə bətsyuə lə bəkobe bətsyuə bələ lə Kristo eto kusu əsuə. Bafokanɔfo lə Kristo əsuə eto etsyukpa kenke bə bəəsiasə mi o-o.

¹⁷ Mɔ bayimi, nle mi kələ bələ keklege minkə bimua əsuə biɲyə bikabe kusu itə betidi ba lela bə beesensə mi nti. Kənyə lə asa nnya bóte mi əsuə kefi keti mi kusu. Biləkə mi əsuə bitsyiko lə mə əsuə. ¹⁸ Itsyise betidi ba leeyifo asa nyamfo eto kaklee, beenyifo Bonamute Yesu Kristo eto keyifo. Bomu mə kosatee, mə alasa nnya beeyifo nɛ. Nya bakpe kənyɛ mlimlimli lə mə etikididi nnya baawɛ betidi ketitlisə asa kakpe mba lanlə kulesa bote. ¹⁹ Utidi saa áno kase bietsyue Ditiki Sɛɛ nəmə koto, lə nyaso məənyə disuənyə tinti lə mi əsuə. Fɛɛ lesa nə mimbɛbɛ mintsyiko mi ɔflo ni bə binyə lesa sɛɛ bitsyə lekpo. Nya lə befiani betidi ba lanla asa bua buyifo. ²⁰ Onanto wə ləətə diyuəsə, ebusənsə oba Obonsam kenke okpo, nya wuutə nkə bitəkə wə kato lə lefe kliminti əsuə. Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mi.

²¹ Timoteo wə ni mɔ uyifotsyuə nkə wəəsiasə mi. Nko ke ini Lukio tsya ku Yason ku Sosipatro ba bomə ni kusə kəni eto betidi bə bəəsiasə mi.

²² Mɔ Tertio wə ləwəni kukue komfo əsiasə mi lə Bonamute eto diye əsuə.

²³ Gaiο wə lefo mə kəfo faa ku bafokanɔfo eto ditsyukpa nə laakpe disi mfo kenke bə bəəsiasə mi.

Nya Erasto wə ni umə əmfo eto nwə ləətsyə mə atabi ku bo ɔyimisani Kwarto bə bəəsiasə mi.

²⁴ Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mible kenke. Ibə itə.

²⁵ Nya mɔmɔɔ, bitə lə bɔtəsə Onanto, wə loofó mi nkeale bokpe nkə lə bińyə kekleke fe kase minle bɔtəyi lə Ditiki Sɛɛ nə minle buləkə kate itsyi lə Yesu Kristo əsuə. Ditiki Sɛɛ nəmfo aka asa nnya bakula nya Onanto dɪləkə óte nya ləkula bo ale kpə nnya léfe əsuə. ²⁶ Fɛ, mɔmɔɔ, bələkə asa bate bə lə betidi ba kenke lə banɔ kasɔ fe kase wə bənyɛləkətidi ləwɔni bətsyə. Onanto wə nsi nkpə lefe saa eto lelabi ni bənkə, ele bə babe Ditiki Sɛɛ nəmfo letsya itə kawunsiə ka kenke lə bafo wə banɔ lə betsye wə ditiki koto. ²⁷ Ele bə bɔtəsə Onanto wə hã ni obesibe idu mɔmɔ ɛntɔ lefe saa ɛyɛ lə Yesu Kristo eto diye əsuə! Ibə itə.

**Onanto eto kakle ɔɔɔ; Sɛkpɛle
Sɛkpɛle: Onanto eto kakle ɔɔɔ; Sɛkpɛle New
Testament**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sɛkpɛle)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Sep 2022 from source
files dated 13 Jul 2022

5fc03d2a-3cf8-5607-a6e0-9e1e197140bd